

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

TEATAJA

Nr. 5. II aastakäik

1. märtsil 1927

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimishind:

Aastas	Emk. 250.—
Poolaastas	" 150.—
Välismaale	" 500.—
Poolaastas	" 300.—

Toimetus:

Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Lai t. 45
Kõnetraat 17-77, toimetaja kodus 1-35
Toimetaja kõnetunnid: igal esmaspäeval, kesknädalal ja reedel kella 2—3 p. l.

Kuulutuste hinnad:

1/1 lhk. .	Emk. 4000.—
1/2 " .	" 2200.—
1/4 " .	" 1200.—

Kaanekülgedel—kokkuleppel

SISU: Ärimaksuseaduse muutmise seaduse kava. Lipukiri — „riigi majandusliku elu kõige kõrgem ratsionaliseerimine!“ Soome tööstu-saaduste vä j vedu ja turud. Vabrikantide ühtsus 10-a. Kaubandus-tööstuskoda teateid. Kaubandus-tööstu-koja V sektiooni büroo koosolek. Kaubandus-tööstuskoda nõukogu otsusl. Majanduslik informatsioon. Teiste riikide majanduslik elu-olu. Uusi seadusi ja määrusi. Ettevõtete tegevusest. Tohi-teateid. Turgude ülevaade. Börskursid. Kaubahinnad.

Ärimaksuseaduse muutmise seaduse kava.

(Järg.)

R. Berendsen.

Ärimaksuseaduse § 550 alusel võivad ärraamatud või notaaride poolt tõestatud väljavõtted ärraamatutest olla aluseks tõeliselt saadud kasu kindlakstegemiseks. Palju tüli teeb ainult asjaolu, et praeguse ärimaksuseaduse, aga veel rohkem selle seaduse juure antud seletuste varal võib ka kõigiti korralikult peetud ärraamatuid tunnistada puudulikkudeks ja neid kasude ning kahjude arvutamisel tagasi lükata. Paremalt juhul (maksuametite arvates) tehakse raamatute varal kindlaks vaid ettevõtte läbikäik (läbimüük), kuna selle läbimüügi puhaskasu arvutatakse keskmise puhaskasu protsendi alusel. Ja nii on paljudel kordadel juhtunud, et läbikäik võetakse ette pandud ärraamatute alusel (aga selle läbikäigu sees figureerib ka teinekord ettevõtte puhaskahju), aga puhaskasu aluseks võetakse keskmiste puhaskasu normide klassifikatsioonitabel. Ja nii on juhtumisi, kus ettevõtja puhta kahju pealt on sunnitud maksma puhaskasumaksu.

Paremaks arusaamiseks olgu järgmine näide:

N. N. äriettevõttel oli 1926. aastal läbikäiku mrk. 10.000.000.—. Selle läbikäigu pealt sai ettevõtte tervelt mrk. 2.000.000.— kahju. Raamatute järgi aga seda kahju ei tunnustata, küll aga võetakse arvesse raamatute näidatud 10.000.000.-margaline läbikäik. Seesuguse ettevõtte puhaskasu-protsent oli tabelis ette nähtud 10%. Seega puhaskasu 10.000.000 marga pealt 1.000.000 mrk. Selle pealt riigi puhaskasumaks 10% = 100.000 mk. Ja nii maksab äri, kes ise aastast saanud tervelt 2 miljonit marka puhast kahju, veel 100.000 marka puhaskasumaksu tagant järele!

Kurja juur peitub selles, et ärraamatud kasude ja kahjude arvutamisel lükatakse liialt kergel käel tagasi. Maksuinspektor tunnustab raamatuid terves ulatuses — kui tahab, ei tunnusta — kui tahab. Õigus: kutsutakse raamatute järelekatsumiseks (ekspertideks) teinekord asjatundjaid isikuid, kuid maksu maksjal enesel ei ole õigus oma asjatundjaid (eksperte) ette panna. Ta võib ju neid ette panna, aga kas neid kutsutakse või mitte, selle üle ei ole temal õigus vaielda.

Seaduskava näeb selle paragraafi (§ 550) juure nüüd järgmise märkuse:

„Jaoskonna komitee esimehel, samuti ka peakomitee esimehel on õigus äriraamatute läbivaatamiseks kutsuda asjatundjaid (eksperte).

Äriraamatute ekspertiisi kulud, kui ekspertiis toimetatud enne ettevõtte maksustamist, samuti ka enne kaebuse arutamist teises astmes, jäävad riigi kanda. Normid ekspertide tasu suurus kohta määrab kindlaks rahaminister“.

Nii siis: ainult jaoskonna ja peakomitee esimeestele jäetakse õigus raamatute läbivaatamiseks asjatundjaid kutsuda. Komiteedele enestele aga ei taheta seda õigust mitte anda. Rääkimata veel sellest, et maksumaksjal omalt poolt ka õigus peaks olema oma äriraamatute läbivaatamise juure asjatundjaid saata. Mille poolest tooks selle määruse maksmapanemine siis maksumaksjatele kergendust! Ainult komisjonide ja komitee õigusi tahetakse sellega kärpida, neid õigusi edasi andes vaid esimeestele. Ja peale selle veel see „uuendus“, et ekspertiisi kulud teises astmes pannakse maksumaksja peale. Seesugune uuendus vist küll ühtki maksumaksjat ei rahulda.

Ärimaksuseaduse § 554 on selles mõttes muudetud, et neid ettevõtteid, millistel on mitmes maakonnas või linnas oma jaoskonnad või harukontorid, võib ühiselt kõigi tema jaoskondade ja harukontoritena maksustada selles maksujaoskonnas, kus asub peakontor, kuhu koondatud ettevõtte keskraamatupidamine. See muudatus on omal ajal ka riigi majandusnõukogu poolt tunnistatud soovitavaks, kahju ainult, et rahaministrieri redaktsioon märksa lahku läheb sellest redaktsioonist, millises see sooviavaldus vastu võeti riigi majandusnõukogus.

Seaduskava § 20 kavatseb täiendada 13. oktoobri 1917. a. seaduse § 7 järgmise märkusega:

„Maksjale, kes tähtajal sisseantud vastulauses kirjalikult palunud ennast vastulause arutusele kutsuda, antakse kutselehega või lihtpostkaardiga vastulause arutamise ajast teada. Vastulausujal on õigus jaoskonna komiteedele suusõnaliselt seletusi anda, kuid kõik kirjalikud tõendused peavad ühes vastulausega esitatud olema. Maksja mittellummine ei takista asja arutamisele võtmist.“

See märkus on täiesti soovitav ja samamoodi edasi meie iganenud ärimaksuseaduses. Kuid miks tahetakse siin teha kitsendusi vastulausujate (protesteerijate) väljakutsumises: kavatakse kutsuda vaid neid, kes seda otse palunud on. Kes aga unustas oma vastulauses seda

palvet avaldada, need jäävad kutsesest ilma ja kaotavad ka õiguse suusõnal seletusi anda. Kas ei oleks palju otstarbekohasem selles suhtes eeskujuks võtta tulumaksuseadust, mille järele kõiki neid, kes proteste või vastulauseid on avaldanud, välja kutsutakse oma proteste kaitsma. Siin tahetakse aga ikkagi hoiduda sellest, et mitte kõik protestiavaldajad (vastulauseandjad) komisjoni ette ei pääseks! Niisugune kord, kui see maksma hakkaks, võiks anda põhjust paljudele arusaamatustele ja pahandustele. Kui kord võimalus luua, et maksumaksjad võivad jaoskonna maksumisjonides endid avalikult ja suusõnal kaitsta, siis tuleb seda võimalust kõigile pakkuda. Praegu see võimalus puudub.

Juba kaugelt õiglasem on märkus, mille uus seaduskava teeb kurikuulsa 2. mai 1916. a. seaduse § 2 juure. See kõlab järgmiselt:

„Maksuaasta kestes peale 1. juulit uudselt tekkinud avalikult mitteamandvad kaubandus- ja tööstusettevõtted, mis otsekoheste maksude seaduse § 532 näidatud, vabastatakse esimese pooliku aasta puhtakasumaksust, kui nad järgmisel (teisel) maksuaastal peale uudselt avamist oma tegevust vahetult jätkavad ja selleks vasta-va äritunnistuse lunastavad, — need ettevõtted aga, mis järgmisel aastal peale uudselt avamist oma tegevust vahetult ei jatka, käivad puhtakasumaksu alla kui hooajalised ettevõtted, olgugi, et nad tekkimise aastal vähem kui pool aastat on tegutsenud.“

See muudatus on täiesti elust välja kasvanud ja tuleb tervitada, kui ometi kord ülekohutune 2. mai 1916. a. seadus, mis maailmasõja keerus maksma pandi, võetakse revideerimisele, sest olud on praegu kaugelt teisemad kui nad olid 1916. aasta kevadel.

Samuti töötab muudatust tuua 2. mai 1916. a. seadusesse märkus, millega kavatsetakse täiendada mainitud seaduse § 4. See märkus on seaduskavas redigeeritud järgmiselt:

„Kui järgmisel, peale tekkimist, maksuaastal ettevõtte tegutseb halvemates tingimustes kui esimesel aastal, siis on maksuasutusel õigustatud ettevõtte esimese aasta tegevuse alusel välja arvatud läbikäiku ja kasu vastavalt alandama.“

Täiesti loomulik, et maksuasutusel peaksid olema selleks õigustatud. Aga miks ei võiks nad olla otse kohustatud ainult tõelikkude läbikäiku ja puhast kasu võtma maksustamise aluseks? Kõlab veidi absurdina, kui öeldakse, et ametasutus on vaid õigustatud tõelikkude seisukorda arvesse võtma, loomulik arusaamine ütleb, et nad on seda otse juriidiliselt kohustatud tegema.

9. märtsi 1923. a. seadus, milline avaldatud „Riigi Teatajas“ nr. 44 — 1923. a., määrab kindlaks, et puhaskasumaksu võetakse 10% suures puhaskasu summast, milline on välja arvatud otsekoheste maksude seaduse §§ 542—554 ning 2. mai 1916. a. seaduse §§ 2—4 ja § 7 kindlaksmääratud korras, maha arvates äratasutud põhiärimaks selle aasta eest, mille eest puhaskasumaksu võetakse.

Nagu eelmises „K.-t.-koja Teatajas“ oma kirjutises tähendasin, kavatakse praeguse seaduse kava järele riigi põhiärimaksu tõsta ümarguselt 100%. Vastutasuks sellele töstmisele pakub seaduse kava aga ka väikese „kompensatsioonini“.

Nimelt kavatakse 3 ja 4. järgu kaubanduslikkudel ja 7. ning 8. järgu tööstuslikkudel ettevõtetele, kui nende valitsejate äritulud (maksualuse kasu summad) ei tõuse ühe maksu- ja oskonna piirides üle 200.000 marga aastas, muuta puhaskasumaksu norme (protsente) ja nimelt alandada järgmise tabeli järele:

- 1) kui maksualune tulu üle 20.000 mk. kuni 50.000 mk. aastas, võetakse puhaskasumaksu riigi heaks 6%;
- 2) üle 50.000 marga kuni 100.000 mk. 7%;
- 3) üle 100.000 marga kuni 150.000 mk. 8%;
- 4) üle 150.000 marga kuni 200.000 mk. 9%.

200.000 marga maksualuse tulu pealt jääb maksma endine norm 10% riigi heaks.

On õigus, nende normide alandamisega on tahetud väiksematele ettevõtetele, kelle puhaskasusumma ei tõuse aastas üle 200.000 marga, pisut vastu tulla. Kui aga lähemalt vaatame, kui palju see „vastutulelikkus“ tegelikult välja teeb, siis näeme, et see on väga minimaalne. Võtame näiteks ühe III järgu kaubandusliku ettevõtte, millise puhaskasu on aastas 170.000 marka.

Praegu maksab seesugune ettevõtte:

1) Põhiärimaksu:

a) riigile	750 mrk.
b) omavalitsusele	750 „
	<hr/>
	1.500 mrk.

2) Puhaskasumaksu:

a) riigile (100% maha arvatud riigi põhiärimaks)	16.250 mrk.
b) omavalitsusele	1.625 „
	<hr/>
	17.875 mrk.
	Kokku Mrk. 19.375. —

Uue seaduse kava järele kujuneks sama ettevõtte ärimaks järgmiseks:

1) Põhiärimaks:

a) riigile	2 000 mrk.
b) omavalitsusele	1.000 „
	<hr/>
	3.000 mrk.

2) Puhaskasumaks:

a) riigile (90% maha arvatud riigi põhiärimaks)	13.300 mrk.
b) omavalitsusele	1 330 „
	<hr/>
	14 630 mrk.
	Kokku Mrk. 17.630.—

Kogu see „võit“ ja kergendus teeks välja ainult 1.695 marka.

Niisugune „kergendus“ on küll seevõrra tähtsusetu, et selle üle vaevalt ühelgi erilist põhjust oleks rõõmustamiseks. Ainult paberil võib näidata, et seaduse kava valmistajal on olnud tahtmist makse alandada, kuid tegelikult pole sellest alandamisest midagi nimetamisväärilist välja tulnud.

Oma lõpuosas toob seaduse kava maksu- maksjatele veel väikese „pirni“. 9. märtsi 1923. a. seaduse järele on maksumaksjatel lubatud osakaupa oma puhaskasumaksu tasuda ja nimelt kolmes osas; uus seaduskava näeb ette ka osade-kaupa tasumise võimaluse, aga ainult kahes osas. Seaduse kava valmistajad on olnud nähtavasti arvamises, et maksumaksjate jõukus ja majanduslik seisukord on seevõrra paranenud, et neile enam maksude tasumise suhtes ei tarvitse pakkuda neid kergendusi, milliseid 9. märtsil 1923. a. veel tarvilikuks peeti. Maksumaksjad ise on küll teises arvamises; nemad leiavad, et viimase kolme aasta jooksul ärimeste seisukord on muutunud seevõrra raskeks, et paljudel isegi enam võimalust ei ole oma ettevõtete uksi üldse avada. Maksumaksjate arvamine on minu arvates põhjendatud, sest selle poolt räägivad ka ärimeste oksjoni-kuulutused ja nende protestitud vekslite arv. Või oli seaduse kava valmistaja juhitud põhimõttest, et... pankrotti jäävad nad niikuinii, parem seda siis juba maksude sissenõudmise teel kiirustada.

II.

Olen seaduse kava refereerimisega jõudnud lõpule. Pean vabandama nende märkuste pärast, mida mõne paragraafi juure tegin ja millised vahest tunduvad teravatena. Kuid ma leiän tarviliku olevat tähelepanu juhtida veelgi ühele asjaolule, milline mainitud seaduse kava vaatlemisel silma puutub.

Kui riigi majandusnõukogu läinud aastal tunnistas tarvilikuks praeguse ärimaksuseaduse muutmist algatada, siis märkis ta need soovid ja põhilauseid ära, milliseid ta soovis näha muutmise seaduses eneses. Imelikul kombel on suur osa

neist sooviavaldustest, milliseid nii kõrge asutus, nagu seda on riigi majandusnõukogu, vastu võttis ja millised ka vabariigi valitsuse poolt tunnustamist leidsid, seaduse kavast täiesti välja jäänud. Või olid need soovid seevõrra äärmusesse kuuluvad, et seaduskava valmistaja neid ei tihanud paberile panna. Vaatleme neid pisut lähemalt.

Kõigepealt asjatoimingut peakomitees eneses.

Riigi majandusnõukogu võttis vastu otsuse, et asjatoiming peakomitees maksumaksjale, kes teise astmesse edasi kaevanud, oleks avaldatav ja maksumaksjal võimalus asjatoimingut läbi vaadata. Praegu on maksustamise toiming kaebaja ees kinni, sellest avaldatakse vaid niipalju, kuipalju peetakse tarvilikuks. Et inimene end sel juhul ei oska kaitsta, kui ta kõiki asjaolusidki, milliseid maksu määramisel arvesse võeti, ei tea ega tunne, on arusaadav. Alles vaid riigikohtus on maksustamise kaustik kaebajale avatud ja ta võib sealt oma silmaga lugeda, mis tema kasuks või kahjuks kirja pandud. Kuid siis on juba hilja ja iga maksja, kellele vahest ülekohut tehtud, ei suuda riigikohtuni protsessida. Seepärast tunnistati tarvilikuks, et juba teises astmes, s. o. peakomitees või peavalitsuses, maksumaksja oma asjatoimingut ise võiks läbi vaadata, nagu see kohtuasutustes igal ajal võimalik on. Kuid see riigi majandusnõukogu täiesti põhjendatud ja otstarbekohane otsus on seaduskavas jäetud väljendamata.

Samuti on jäetud välja riigi majandusnõukogu otsus protestitud vekslite kohta. Mainitud otsuses nähti ette, et maksujõuetuks tunnistatud isikute vekslid, samuti ka ärivekslid, millised protestitud, kui nende protestimise ajast peale kahe aasta jooksul pole korda läinud nende väljaandjalt või žirantidelt vekslid väljalunastamist saada, tulevad kanda kahjude arvele. Kuid seaduskava vaigib sellest.

Ei räägita poole sõnagagi ka sellest, et mak-

sukomisjonid ei tohiks korralikult peetud äriramatuid kasude ja kahjude arvutamisel tagasi lükata. Tahetakse vaid jääda senise korra juure, milline aga üldiselt hukka on mõistetud.

Ja kuidas jääb keskmiste puhaskasu protsentide klassifikatsioonitabeliga? Sellest on nii palju räägitud ja riigi majandusnõukogus ka vastav otsus vastu võetud, et see tabel iga aasta, nii pea kui kasu-normid kinnitatud, avalikuks teadmiseks välja kuulutatakse. Õiguslikus riigis ei tohi ometi makse määrata saladuse katte all! Kuid seaduse kava jätab selle küsimuse rahuliku südamega lahtiseks.

Ja lõpuks — see maksuvaba summa, mida riigi majandusnõukogu otsustas puhaskasu üldsummast maha arvata? Sellest ei lausu seaduse kava ainustki sõna.

Kõike kokku võttes peab tunnistama, et rahaministeeriumi eelnõu praeguse ärimaksuseaduse muutmiseks maksumaksjaid küll kaugeltki ei rahulda. Maksumaksjad ei ole nii lapsikul, et nad ootaksid seadust, milline neid maksudest vabastaks, — ei, nad on alati oma kohustest riigi vastu aru saanud ja täidavad oma kohuseid tulevikuski, kuid nad on nõudnud ja nõuavad, et seadus neile teatavat kaitset annaks maksumäärjate omavoli vastu. Kui kord räägitakse ärimaksust ja puhaskasumaksust, siis tuleb sellest ikka nii aru saada, et see maks võetakse ka tõelise puhaskasu pealt, mida ettevõtte aasta kestes annab. Praegune seisukord on kahjuks teissugune, ja seda halba seisukorda tulebki seadusega muuta. See kava aga, millisest meil käesolevas kirjutises kõne on olnud, ei lahenda seisukorda, vaid muudab selle teatavatel kordadel isegi halvemaks. Seepärast tuleks see eelnõu, enne kui seda riigikogule esitada, põhjalikult ümber töötada, parandada, täiendada ja paljudes kohtades muutagi.

Lipukiri — „riigi majandusliku elu kõige külgne ratsionaliseerimine!“

Poliitilise ökonomia uus peatükk: majanduslike kriiside üldlikkus toob enesega kaasa ratsionaliseerimise. — Selle rakendamine praktikasse meie juures. — Propaganda puudulikkus.

1.

Järgmine tõsiasi tõmbab enesele tähelepanu: mida suurem on riik geograafiliselt ja mida kaalukam ta oma rikkuselt, seda aegsamalt tungivad ratsionaliseerimise ideed kõigisse riigi elu- soortesse ja erkudesse. Mida väiksem riik, seda hiljem jõutakse tas sama vajaduse arusaamiseni. — Kuigi kindlasti tuleb meeles pidades, et rat-

sionaliseerimise tarvilikkus praegusaaja mõttes tekkis alles viimase ajajärgu teravaima majandusliku kriisi, s. t. käesoleva sajandi 20-te aastate kriisi tagajärjena. Sealjuures tabas see kriis ühevõrra raskesti kui suuri nii ka väikesi, kui rikkaid nii ka vaeseid riike.

Sedakorda leiti väljapääs sellest hädavajalikkusest ratsionaliseerimises, ent, nagu tähenda-

sime eelpool, eesrinnas sammuvad suured riigid kasutasid seda enne väikesi ja vaeseid riike. Seepärast ongi varem ravitsemisele asunuil võimalik kiiremini terveneda.

Saksamaal võidakse seletada ses suhtes möödunud 1926. a. jooksul saavutatud edu puhul järgmist.

„Raskeima surutise ajajärk Saksamaa majanduslikus elus kestis 1925. a. oktoobrist 1926. a. maini. Sellest viimati mainitud kuust algas aeglane tõus, tähistus seisukorra paranemine. Nii näiteks alanes masinaehituse tööstuses ettevõtete produktiivse tööga (tellimistega) koormatuse määra üldsumma 1925. a. lõpuks 50%-ni, arvates harilikult võrdluseks võetavate ennesõjaaegsete arvude järele. 1926. a. alul alanes see arv veelgi — 40%-ni. Sama aasta kolmandal veerandil tõusis see arv vaevalt 50%-ni; alles aasta lõpul hakkas see määr tõusma, ulatudes viimati 60%-ni ennesõjaaegsest.

Samal ajal on hästi teada, kui püsivalt ja laiaulatuslikult teostati Saksamaal ratsionaliseerimise põhimõtteid, jätkates seda veel praegugi. Sakslased saavutasid seisukorra paranemise nimelt ratsionalisatsiooni abil, mitte aga lihtsa, kuid samal ajal väga ebaõige abinõu — tegevuse koondamise, koosseisude vähendamise jne. varal.

Alati sellega, et vabrikuis kõrvale heideti vananenud masinad ja tööriistad, vahetades need ajakohaste uute, suuremat töövõimlikust võimaldavate vastu; edasi selgitati kiires korras, millised ettevõtted ei tasu endid ja — likvideeriti need. Selle järele algas suurejooneline ettevõtete trusteerumine — püst- (ehk vertikaal-) ja rõht- (ehk horisontaal-) suunas —, s. o. selle järele, kas koondusid ühisesse trusti tooraineid, poolvabrikate ja valmissaadusi tootvad ettevõtted või liitusid trustiks ühesuguse tootmiskavaga ettevõtted. Siis algasid järjekorras: tootmismeetodite täiendamine, väike-ettevõtete liitumine, üleminek paljude saadustüüpide vabritseerimisest vähestele tüübele, finantseerimine terveil aluseil, pidevalt töötavate transportlindide tarvituselevõtmine tööstusis jne.

Ent Saksamaal ei piirduta üksi sellega. Teades neil olevate kogemuste põhjal, millist kasu on toonud sellised abinõud, hakati ellu viima ratsionalisatsiooni põhimõtteid mitte üksi eramajanduslikes, vaid ka üldmajanduslikes huvides. Nii siis hakatigi teostama ratsionaliseerimist mitte üksi tööstusettevõttele, vaid ka pankades ja kontsernides, — edasi kaubanduses, ühendusteade asjanduses, tööstuses selle laialdaseimas mõõdus, põllumajanduses, elamute ehitusalal, sisetööstuses jne.

Eesmärgiks osutus mitte üksi meetodite parandamine, vaid asja võeti palju laiemalt: taheti ühtlustada huvidelt kõik elanikkude rühmad: valmistajad, kaupmehed, tarvitajad, toorainete ja valmissaaduste muretsejad, transpordi-ettevõtjad jne.

Silmapaistvad Saksamaa majandusemehed asendavad esiplaanile järgmise põhimõtte: ratsionaliseerimise peamõtte sisaldub kõigile selgesti mõistetavas huvide üldlikkuses. Ratsionaliseerimist peab teostatama iga aktiivse kodaniku kaastegevused ja see peab sündima teadmises, et ühete huvid on tihendamini seotud teiste omadega *).

Selles peitub kahtlemata üks uutest majandusteade peatükkest.

On ju hästi teada, et tänini ei käsitletud üldses selles teadusharus ratsionalisatsiooni kui kokkulepete ja ühiskonna teenimise küsimust, mille eelduseks isiku vabatahtlik ja teadlik alistumine üldistele huvidele kõige laiemas mõttes ning ühisetegutsemine.

2.

Nagu juba öeldud, saadi Saksamaal kiiresti aru, milles seisavad need uued meetodid, ja hakati rutuliselt läbi viima neid tegelikus elus.

Leidus küllalt autoriteetseid isikuid, kes juhtisid kogu majanduselu mööda uusi teid. Nad tundsid hästi vanu majandamismeetodeid ja liikusid üsna hõlpsasti uusi teid.

Nagu tähendasime juba eelpool, on hakatud ka väikseis riiges, muuseas ka meil, kasutama samu ratsionaliseerimismeetodeid. Ent meie lähetekohad polnud alul mitte nii täpsusteni selged, sest ratsionaliseerimisele ei eeldunud avalik seltskondlik ettevalmistus. Töö algus avaldus meie juures kokkutõmbamistes ja kärpimistes, — ent sellised toimingud üksi ilma ideoloogiliste formulatsiooneta või hüüdsõnadeta ei või olla populaarsed kogu elanikkonnas. Seepärast mõisteti neid mitte ühiskondliku töö täpsustamise, parandamise või lihtsalt odavnendamise teedena, vaid neis nähti pigemini raskete ja halbade aegade tunnuseid.

Tuletame lühidalt meele ajaloolisi riigikogu koosolekuid, milledest algaski meie juures kogu majanduslikul rindel kokkutõmbamiste ajajärk. Hõlpsasti kergivad meele nood lipukirjad, milleda kuulutati välja see uus elujärk! kokkuhoidlikumalt elada, odavamalt tööd teha, ettevaatlikult kulutada ainelist vara.

*) Lähemalt selle üle näiteks Berliinis ilmuva „Industrie- und Handelszeitung“i s. a. 1. jaanuari nr-is. — Üldiselt aga kirjutatakse selle küsimuse kohta palju igapäevases ajakirjanduses ja iseäranis tõsisest ajakirjades.

Ent puudus ratsionaliseerimise juhtlause. Järelikult, polnud üleskutset riigi loovatele jõududele ega polnud püüet, mahutada majanduslik elu teaduslikult põhjendatud vormide raamistikku, s. o. talitati teinuti kui Saksamaal.

Kui väljuda seisukohast, et iga rahvamajandus koosneb elavaist ja tundevoimelistest rakukestest — inimesist —, siis peab tunnustama — millise arusaamiseni hakkame paratamatult jõudma — teadusliku põhjendamise vajadust avaliku arvamise ees selliseile uuendussammudele, milliseks on ratsionaliseerimine. Säärast põhjendamist on vaja nii tungivalt selleks, et edu sel alal on saavutatav vaid propaganda, massilise suggestiooni ehk sisenduse kaudu.

Nii siis, iga raskesti teostatav, majanduslik-ühiskondlik iseloomu algatus, mis nõuab inimesilt mõnesuguseid ohvreid või pingutusi, teostub edukaimalt, kui kasutada läbiviimisel püsiva massilise sisenduse meetodit. Sellise järelduse võib tuletada majandusteaduse uutest saavutustest (nagu, näit., ratsionaliseerimine).

3.

Meie mõistame mõnes meie riiklikus asutises toimuvaid koondamisi osaliselt nende ratsionaliseerimisena. Järjekindlalt teostuv aparadi lihtsustamine ja odavnemine terves reas tööstuslikes ja kaubanduslikes ettevõtetes — on samuti ette kirjutatud üldisest ratsionaliseerimise seadusest.

Ent täielist ratsionaliseerimist pole ka mitte siin, sest meil puudub taht-aim — vahenditu inimeste mõistuse mõjustamine, mõjurikkad juhtlused ja lipukirjad ning uueks tegevuseks suititavad hüüdsõnad ja üleskutsed.

Kui vabrikus või kaubanduskontoris selle asemel, et täita teatud arvu, näiteks 50, funktsiooni 10 tööjõuga, vallandatakse 3 teenijat, siis tähendab see, et järelejäänud 7 tööjõudu peavad täitma samad 50 funktsiooni sama hästi kui varem 10 tööjõudu.

See on ka taiesti võimalik, kui igale teenijale oleks selge, mida mõista ratsionaliseerimisena ja kui majandusliku elu üheks ideaaliks oleks praegusajal kõrgeim kasukraad ehk kasuliku töö koefitsient. On nad sellest aru saanud, siis on järgmiseks loomingu etaabiks, lahendada ülesanne, kuidas saavutada samasuguseid tulemusi mitte 50, vaid 45 funktsiooni täitmise teel. Või aga, — see ongi kõige tähtsam —, kuidas saavutada märksa paremaid tagajärgi endise 50 funktsiooni täitmisel koondatud koosseisuga.

Sellist loovat tööd, mis sihitud vaid üht teed ja vaid ühele eesmärgile, oleks võimalik loota, kui avalikku ühiskondlik-ideoloogilisse tegevusse võetaks suggestiooni ja propaganda element. Ootama jääda, et inimesed asjast ise aru saavad, on ekslik, ja välismaade kogemused kõnelevad ses suhtes küllalt veenvat keelt.

Insener J. P.

Soome tööstussaaduste väljavedu ja turud.

(Järg.)

(Algus „Kaub-tööstuskoja Teatajas“ nr. 1)

Kui parema orienteerumise saavutamiseks ja Lääne-Euroopa riigid ning P.-Ameerika Ühisriigid) ja naaberturgude (Balti ja Skandinaavia riigid) vahel, siis kujuneb pilt järgmiseks:

	Lääneturud		Idaturud		Naaberturud		Muud turud	
	miljonit Smk.	% samade saaduste väljaveost	miljonit Smk.	%	miljonit Smk.	%	miljonit Smk.	%
Tekstiilsaadused	6,2	15	3,1	8	31,2	77	—	—
Puusaadused	168,1	77	20,8	10	2,8	1	26,1	12
Paberisaadused	375,4	48	247,0	31	50,0	6	116,7	15
Nahksaadused	0,7	2	27,7	92	1,8	6	—	—
Metallsaadused	8,7	22	15,9	41	13,4	35	0,7	2
Mineraalsaadused	6,2	34	0,8	4	7,7	43	3,5	19
Keemiasaadused	30,2	71	4,3	10	5,0	12	2,9	7
Muud saadused (ühes õhde jne.)	1,5	26	—	—	4,3	74	—	—
Kokku 1925. a.	597,0	—	319,6	—	116,2	—	149,9	—
1924. a.	646,9	—	106,4	—	64,3	—	107,5	—
Tõus või langus, võrreldes 1924. aastaga	-8%	—	+2000%	—	+810%	—	+39%	—

Riigid	1913	1922	1923	1924	1925
Ameerika Ühisr.	700	10,871	14,000	16,505	25,000
Inglismaa	2,500	7,061	7,000	11,059	11,000
Saksamaa	3,600	4,775	6,000	10,989	12,000
Prantsusmaa	1,700	3,048	3,500	5,696	6,500
Belgia	1,400	2,845	2,800	4,098	4,500
Itaalia	1,000	2,545	4,000	8,534	13,500
Teised maad	900	4,887	6,700	6,976	10,500
	11,800	36,032	44,000	63,807	83,000

Riigid	1913		
	Sissevedu	Väljavedu	rohkem (— sissevedu + väljavedu)
Itaalia	787,801	336,616	— 451,185
Saksamaa	3.446,451	1.757,287	—1.689,164
Helveetsia	585,101	874,124	+ 289,023
Prantsusmaa	6,614	1.096,127	+1.089,513
Ühisriigid	2.304,795	6,354	—2.298,441
1924			
Itaalia	1 339,158	9.986,373	+8.647,215
Saksamaa	2 394,857	5.176,180	+2 781,323
Holland	288,803**)	4.951.532**)	+4.662,729**)
Helveetsia	2.910,954	2.175,862	— 753,092
Belgia	6,272 ¹⁾	778,757 ¹⁾	+ 772,485
Prantsusmaa	3.864,223	304,235	—3.559,988
Ühisriigid	1.711,987	559,479	—1.152,508

Aastad	1000 lb.		%o kogutarvitusest	
	Valmistamine	Sissevedu	Valmistamine	Sissevedu
1912	1,100	1,600	41	59
1913	1,560	2,400	39	61
1920	10,250	1,850	85	15
1921	15,000	3,670	80	20
1922	23,500	3,650	87	13
1923	35,400	4,000	90	10
1924	41,600	—	—	—

Nagu näha, asuvad esikohal lääneturud, kuigi tööstuslik väljavedu sinna vähenes 49,9 miljon Sm. ehk 8,0% võrra ja suhteliselt 70% pealt 50% peale. Kahanemise peapõhjuseks on kõige tähtsama eksportkauba — pabersaaduste — väljaveo langus 448,7 miljonilt 375,4 miljonile ehk 16% võrra, — samuti ka keemiakaupade väljaveo langus 39,5 miljonilt 30,2 miljonile. Seevastu tõusis puusaaduste väljavedu 137,3 miljonilt 168,1 miljonile.

*) 10 kuud. **) 11 kuud.

Tähtsamateks väljaveokaupadeks olid lääneturgudele: 1925. aastal paberi- ja puutööstuse saadused. Nimelt veeti sinna: pabersaadusi 375,4 miljonit Sm. väärtuses, mis teeb välja 63% lääneturgudele minevast tööstuslikust väljaveost ja ligi poole paberkaupade üldväljaveost; puusaadusi — 168,1 miljonit Sm. eest — 28% sennaminevast väljaveost ja „nende saaduste üldväljaveost. Peale selle läks veel keemiakaupu 30,2 miljonit Sm. eest (71% sama kauba üldväljaveost), metallisaadusi — 8,7 miljonit Sm. (22%), tekstiilkaupu — 6,2 miljonit Sm. (15%), mineraalsaadusi — 6,2 miljonit Sm. (34%) eest. — Paberi väljaveos seisib esimesel kohal Inglismaa 202,4 miljoniga (54% kogu lääneturgudele minevast paberist), siis P.-Ameerika Ühisriigid — 67,3 miljoniga (18%) ja Saksamaa, kust arvatavasti mujale veetakse edasi — 55,9 miljoniga (15%). Puusaaduste väljaveo alal on kõige tähtsamaks turuks samuti Inglismaa — 120,9 miljoniga (72%), edasi Saksamaa — 18,3 miljoniga (11%) ja Belgia — 13,5 miljoniga (8%); ka keemiakaupade väljaveos — Inglismaa — 16 miljoniga (53%), siis P.-Ameerika Ühisriigid — 11,0 milj. (36%).

Järgmisel kohal seisavad idaturud, mille osatähtsus tõusis 1925. aastal kolmekordseks, ja nimelt 213,2 miljonit Sm. võrra ning suhteliselt — 12% pealt 27% peale. Sarnane suur tõus on tingitud järsust väljaveo juurekasvust Nõukogude Liitu, nimelt tõusis paberi väljavedu sinna 67,9 miljonit m. pealt 233,7 miljonile, s. o. 3½-kordseks, naha 2,8 miljonilt 27,7 miljonile, tähendab ligi 10-kordseks, metallkaupade — 1,2 miljonilt 15,8 miljonile, puusaaduste — 13,5 miljonilt 20,1 miljonit Sm. Samuti suurenes ka teiste — tekstiil-, keemia- j. n. e. -kaupade väljavedu Nõukogude Liitu. Vaatamata paberi väljaveo ülisuurele tõusule jäi selle osatähtsus (77%) pea endiseks, mis tingitud on ka teiste kaupade väljaveo hoogsast arenemisest sinna. Tööstuslik väljavedu Hiinasse ja Jaapani, mis koosneb paberist, vineerist ja osalt keemiakaupadest, langes samal ajal 17,2 miljonit m. pealt 15,5 miljonile, s. o. 10% võrra.

Naaberturud omavad küll võrdlemisi tagasihoidliku koha Soome tööstuslikus väljaveos, kuid arvatavasti just sellekohase kaubanduspoliitika tagajärjel näitab väljavedu tunduvat suurenemist. Nii tõusis 1925. aastal, võrreldes 1924. aastaga, väljavedu sinna 51,9 miljonit Sm. ehk 81% võrra, osatähtsus aga tööstuslikus üldväljaveos — 7%—10%-ni. Ka siin oli tõusu peapõhjuseks paberi väljaveo kasvamine 22,3 miljonit pealt 50 miljonini (s. o. 124% võrra); teistest kaupadest peab nimetama tekstiilkaupade väljaveo tõusu 14,6 miljonilt 31,2 miljonile.

Väljaveo suuise järele asusid 1925. aastal esimesel kohal paberkaubad — 43% nendele turgudele minevast tööstuslikust üldväljaveost ja 6% paberi üldväljaveost. Üksikutest maadest ostis paberit kõige rohkem Daani — 22,1 miljoniga (44%), siis Rootsi — 16,5 miljoniga (33%), Eesti — 6 miljoniga (12%). Järgmisel kohal seisab tekstiiltoodang, mida neile turgudele — 31,2 miljoni väärtuses läks, s. o. 27% üldväljaveost naaberturgudele ja 77% tekstiilkaupade üldväljaveost. Järelikult on naaberriigid kõige tähtsamaks turuks Soome tekstiilsaadustele. Suuremaks ostjaks oli Läti 22,1 miljoniga (71%), kusjuures, võrreldes 1924. aastaga, väljavedu tõusis kolmekordseks; järgnevad Rootsi — 4,9 milj. (16%), Eesti — 2,6 miljoniga (8%). — Kolmanda koha võtavad oma alla metallsaadused 13,4 miljoniga (12% üldväljaveost naaberturgudele ja 35% nende üldväljaveost); peamiseks ostjaks on Eesti (5,5 miljoniga, 41%), siis Rootsi (3,1 milj. 23%), Läti (2,8 milj., 21%). Teistest kaupadest võiks nimetada mineraalsaadusi, mida ligi 1/2 naaberturgudele läks.

Muude turgude rühma kuuluvad Balkani riigid, kuhu 1925. aastal kokku umbes 3,3 miljoni Sm. eest tööstussaadusi välja veeti, ja kõik väljaspool Euroopat asuvad riigid, ning asumaad, peale P.-Ameerika Ühisriikide, Hiina ning Jaapani. Üldiselt tõusis 1925. aastal väljavedu nende turgudele, vastu 1924. aastal, 42,4 miljoni Sm. ehk 39% võrra, seda just paberi ning puusaaduste väljaveo suurenemise arvel (esimene tõusis 81,0 miljonilt — 116,7 miljonile ja teine — 17,6 miljonilt — 26,1 miljonile). Need mõlemad kaubarühmad moodustavad pea terve tööstusliku väljaveo sinna: 1924. aastal — 91% ja 1925. aastal — 95%. Peale selle läheb sinna tähtsuseta arvul veel keemia- ning mineraalsaadusi. Kuid, mis puutub sellesse, millistesse riikidesse just tööstuslik väljavedu läks, siis on huvitav märkida, et Soome statistika andmetel ulatus sellesse rühma kuuluvate riikide arv, kuhu paberit veeti,

1924. aastal — 13 ja 1925. aastal — 22 üksiku riigi ning ookeanitaguse asumaani. Nende hulgas seisab esikohal Argentiina, kuhu 1925. a. veeti paberit 46 miljoni Sm. eest, järgnevad: Brasiilia — 33,4 miljoniga, Egiptus — 10,2 miljoniga ja Briti-India — 5,5 miljoniga.

Üldistades kõiki neid andmeid kolme viimase aasta kohta peab konstaterima Soome tööstusliku väljaveo tunduvalt absoluutset tõusu ja ta osatähtsuse suurenemist Soome rahvamajanduses. Tõusu põhjuseks ei olnud mitte üksi tähtsamate töötusliste eksportkaupade — paber- ning puusaaduste väljaveo juurekasv, vaid ka teiste tööstusharude toodangu väljaveo veelgi intensiivsem areng*), kusjuures erilist tähelepanu väärivad tekstiil- ja nahkaubad. Soome tööstusliku väljaveo edukas arenemine sündis peamiselt ida- ja osalt naaberturgude laienemise arvel, kuna aga lääneturgedele minev väljavedu absoluutselt ja ka suhteliselt kahanes. Üksikute tururühmade tähtsuse iseloomustamiseks võiks tähendada järgmist. — L ä ä n e t u r u d omavad üleoleva tähtsuse puu- ning keemiasaaduste väljaveo alal ja seisavad esikohal pabersaaduste väljaveos. I d a t u r u d omavad täielise ülekaalu nahksaaduste suhtes ja asuvad esikohal metallsaaduste väljaveos; samuti on nende tähtsus kaunis suur paberkaupade väljaveos. — N a a b e r t u r u d on kõige tähtsamaks müügikohaks tekstiil- ning mineraaltööstusele; metalltööstusele on nad üheväärtuslikud idaturgudega. Toodangu müügi kontsentreerumise määra poolest on esimesel kohal nahatööstus (92% — idaturgudele), edasi — puutööstus (77% — lääneturgudele) ja tekstiiltööstus (77% — naaberturgudele). Kõige ühetasasemalt jaguneb turgude vahel metalltööstuse toodang (idaturud — 41%, naaberturud — 35%, lääneturud — 22%). Lõppeks peab kriipsutama alla tõsiasi, et Soome tööstuslik väljavedu näitab suurenemist väljaspool Euroopat asuvatesse riikidesse, mis tõendust annab tööstuse sisemisest jõust ja enesekorralduse kõrgest tasapinnast.

Vabrikantide ühisus 10-a.

Eesti töösturite koondus vaatab tagasi kümneaastasele edukale tegevusele.

Kuigi Eesti vabrikantide ühisus oma praeguses kujus ainult kümne aasta tegevuse peale tagasi võib vaadata, tuleb Tallinna suurttöösturite koondust kahekordse vanadusega austada, sest juba enne ilmasõda oli ta olemas, kandes Tallinna börsikomitee tööstusosakonna nimetust. Osakonna tekkimine ulatus käesoleva aastasaja algusesse. Vene tööstuse kiire kasvamine tol

ajal lõi valitsusele kestva vajaduse vabriku elusse puutuvaid küsimusi seadusandlikul teel lahendada. Kihutatud püüdest seadusi luua elundutele vastavalt, päris Vene valitsus tööstussea-

*) 1923. aastast kuni 1925. aastani, tõusis paber- ja puusaaduste väljavedu 30% võrra, teiste tööstusharude oma aga 141% võrra.

Vabrikantide ühiseuse esimees dir. M. Luther.

Abiesimees K. Wachmann.

duste eelnõu kohta arvamisi majandusliikudelt organisatsioonidelt. Sarnasena esines Tallinnas börsikomitee. Oma vabrikantide-liikmete kaastegevusel täitis komitee valitsuse nõudeid, kuid ülesannete arv kasvas kiirelt ja komitee oli sunnitud 1906. aastal nende lahendamiseks erilist osakonda asutama. Selle juhiks sai konsul Christian Luther. Valitsuse poolt antavate ülesannete täitmise kõrval võttis osakond oma hoolteks kohase tööstuse huvide esituse ning töandjate ja töövõtjate vaheliste asjade korraldamise, sest ka siin oli tööstusettevõtete arv tugevasti kasvanud. Sõda lõpetas osakonna edukat tegevuse, pannes nõndanimetatud tööstuse nõukogu õlgadele tööstuse nõuete eest hoolitsemise. Nõupidamisel 17. veebruaril 1917. aastal, millest dir. M. Lutheri kutsel 18 Tallinna suurema tehase esitajad osa võtsid, otsustati asutada praegu tegutsev vabrikantide ühisus. Kuid juba ühiseuse esimestest elupäevadest alates — sattusid ju need ühte Vene revolutsiooni lahtipuhkemisega — kasvasid raskused tööstuses kohutava kiirusega, mis töösturid üksikult kui ka ühisusesse koondatult viisid ränka võitlusesse.

Okupatsiooni kestes toibusid üksikud ettevõtted. Raha ja tooresmaterjali puudus oli äärmiselt terav. Ühiseuse kaudu ette võetud korraldusel

Sekretär insener Konrad Mauritz.

õnnestus töösturitel seda häda mitmes tükis kergendada. Töölilistele toiduinete nõutamises jatkas ühisus tootusnõukogu poolt sõja ajal alatud tegevust ja, võib ütelda, päris heade tagajärgedega. Ka palga suhtes tehti võimalikke parandusi. Materjali, masinate ja kohapeal tarvilliste kaupade väljaveos suutis ühisus mitmel korral takistavalt okupatsiooni-võimu tegevuse vahele astuda.

Vabariigi algupäevil on ühisus püüdnud valitsusele jõudumööda abiks olla elu-olude parandamisel kodanikkude meelte rahustamises ja lootuste äratamises tegevuse elustamise kaudu tööstuses. Mõlemalt poolt on see tunduvalt ohvreid nõudnud, kuid üldised rahuloldavad tagajärjed on neid tasunud. Ühisuse kaudu töölilistele toiduinete odavate hindadega kättetoimetamise tõttu 1918. a. kuni 1921. aastani, mis vabrikutele küll palju maksma läks, hoiti ära palkade kiire kerkimine ja selle järele ka marga lõpmata lange mine.

Erilist tähelepanu on ühisus kogu oma tegevuse kestes pühendanud palgakuksimusele, mis igasugustel oludel järjest põnevalt päevakorral püsis. Ettevaatliku tegutsemise läbi on ühisusel õnnestunud selles asjas õiget teed tabada. Tema seisukoht siia puutuvates küsimustes on mitmel korral kogu maale mõõduandvaks olnud. Tööliliste ja nende tasu registreerimise kaudu vastavates tööstusharudes teataval ajal on korda läinud

mõndki kahjul'kku mõju palgapoliitikas kõrvaldada.

Paljude tööstust puutuvate seaduste muutmisel ja täiendamisel, mis uutel poliitilistel oludel tarvilikuks said, on ühisus teataval viisil kaasa mõjunud. Tema esitajad on sellekohastes töodes paljudes valitsuse komisjonides osa võtnud. Kaubandus-tööstuskoja avamise järele 1925. aastal kuulub see osa ühisuse tegevusest koja ülesannete hulka. Ühisus piirub kutsehuvide esitusega ja jätkab sel alal oma tegevust.

Tööstuse tarvete rahuldamiseks on ühisus olnud mitme majandusliku ettevõtte algatajaks. Nii on tema mõjul tekkinud „Katla järelevalve selts“, „Eestimaa tööstuse ja kaubanduse pank“, kinnitusselts „Polaris“, „A.-s. Kütte-Jõud“, mis õlikivitööstuse kontsessiooni kasutab ja „Inglise-Eesti import kompanii“, mille ülesandeks oli tööstust tarbeainetega varustada. Viimane asutus on praegu oma kaubandusl. tegevuse katkestanud: ta piirub maja kasutamise ja võtab ligemal ajal uue maja ehituse Viru tänava nurgal ette.

Ühisuse esimeheks algusest kuni tänase päevani on olnud Eesti puutööstuse a.-s. „A. M. Lutheri“ direktor hra Martin Luther, aseesimeheks 1921. a. peale Balti puuvilla ketramise ja kudumise vabriku direktor hra Konstantin Vachmann ja sekretäriks kogu aja ins. Konrad Mauritz.

KAUPMEHED JA TÖÖSTURID!

Rutake „Kaubandus-tööstuskoja Teataja“ tellimisega 1927. a. peale, et ajakirja saatmises vahet ei tuleks.

„KAUBANDUS - TÖÖSTUSKOJA TEATAJA“

tahab uuel, 1927., aastal eriti rohkesti tuua asjatundjate sulest kirjutusi tööstuse, kaubanduse ja merisõidu alalt ja anda võimalikult täielist informatsiooni Kaubandus-tööstuskoja tegevusest.

TOIMETUS.

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA TEATEID.

Kaubandus-tööstuskoja V sektsiooni büroo koosolek

1. veebr. 1927.

Koosolekust võtavad osa büroo liikmed hrd: O. Zimmermann, K. Mikita, V. Kesker, ja sõnaõigusega koja juhatuse liige F. Peterson, koja nõukogu liikmed P. Lemming ja J. A. Rekand. Protokoleerib sekretär P. Huik.

I.

Arutusele tuleb Eesti-Läti tolliuniooni lepingu sõlmimise küsimus, mille kohta annab ülevaate koja direktor M. Hurt. Sektsiooni büroo leiab, et läbirääkimistel tolliuniooni sõlmimise asjus on käidud, nagu selgub direktor M. Hurti poolt antud ülevaatest, samuti kavatsetakse käia ka tulevikus põhimõtete järgi, mis koja V sektsioon oma täiskogu koosolekul on kiitnud heaks. Seejärel otsustab koosolek seada kokku nimekiri kaupade kohta, milliste sisseveoks Lätisse tuleks nõutada ajutise kaubalepingu alusel soodustusi.

II.

Kuna koja poolt esitatud seaduseelnõud riigikogus ei niiku, otsustab sektsiooni büroo paluda nõukogu esimeest hr. Konst. Pätsi, et viimane omalt poolt püüaks samme astuda tähen-datud seaduseelnõude kiiremaks läbiviimiseks riigikogus. Eriti tarvilik oleks, et endiste gildide varanduste kasutamise küsimus kojale soovitavas mõttes rutulist lahendamist leiaks ja et koja poolt esitatud koja seaduse muutmise seaduseelnõu, mis ette näeb võimaluse koja poolt liikmeid valida ärimaksudomisjonidesse, kiires korras riigikogu poolt vastu võetaks.

III.

Koja ekspertidekogusse asjatundjate määramise küsimuses otsustab koosolek paluda töösturite ühingu, et need omalt poolt ette paneks'd ekspertidekogu liikmete kandidaate. Linnades, kus töösturite ühingu puuduvad, peaks ekspertide-

kogu liikmete kandidaate nimetama sektsiooni täiskogu liikmed. Ekspertideks võiksid saada isikud, kes omal alal vähemalt kümme aastat tegeutsenud, kes peavad oma erialal tööstusettevõt-teid ning on lunastanud vastava äritunnistuse, kes kohtulikult karistamata ja kel tarvilikud eeldused iseseisvaks ekspertiisi protokoll'i või ekspertide seletuse kokkuseadmiseks.

IV.

Kaubandus-tööstusministeeriumi poolt on välja töötatud o.-ü. „Kodukäsitöö“ põhikiri ja antud sektsioonile seisukoha võtmiseks. Koosolek otsustab tunnustada soovitamaks kodukäsitöö instituudi asemel ellu kutsuda o.-ü. „Kodukäsitöö“.

V.

Edasi on kaubandus-tööstusministeeriumi poolt välja töötatud ja kojale seisukoha võtmiseks saadetud üldiste sundmääruste kava tööstusettevõt-tes ja ehitustöödel ettetulevate hädaohtude ärahoidmiseks. Sektsiooni büroo koosolek otsustab sekretärile teha ülesandeks eelnõu praegu maks-vel sel olevate seaduste ja sundmäärustega võr-relda ja selgitada, kuivõrra eelnõu nendest lahku läheb, mille järele seisukoha võtmine järgneks tulevasel koosolekul.

VI.

Lõpuks tulevad arutusele kutseoskuse pea-komitee, meistrite, sellide ja tööstusõpilaste seaduseelnõu küsimus ning põhilaused, mis tähenda-tud seaduse väljatöötamisel aluseks võtta tulek-sid. Kantakse ette seaduseelnõu kava, mille koos-olek põhimõtteliselt vastuvõetavaks tunnistab. Otsustatakse sekretärile teha ülesandeks esitatud kava kohaselt seaduseelnõu välja töötada ja see seisukohavõtmiseks esitada haridusministeeriu-mile, koja juriskonsuldile ja siis sektsiooni bü-roole lõpuliikuks vastuvõtmiseks.

Kaubandus-tööstuskoja Nõukogu otsusi.

Koosolek 15. veebr. 1927. a.

Koos olid nõukogu abiesimees hr. E. Säkk, nõukogu liikmed: M. Weber, P. Luksep, M. Reinthal, J. Lill, P. Lemming, A. Maanidi, W. Schneider, H. Neuhaus, J. Rekand; sõnaõigusega

võtsid osa: koja juhatuse esimees J. Puhk, juha-tuse liige F. Peterson, direktor M. Hurt, sündi-kus M. Pung ja nõunikud K. Mauritz, E. Masik ja R. Berendsen.

I.

Ärimaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu.

Rahaministeeriumi poolt on ärimaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu välja töötatud ja kojale esitatud arvamise avaldamiseks. Koja juhatus on eelnõu läbi vaatamiseks kokku kutsunud erinõupidamise 13. veebr. s. a., kus eelnõu põhjalikult läbi arutati. Koja sündikus kannab nõukogule eelnõu ette ja tutvustab koosolijaid parandustega, milliste läbiviimise erinõupidamine eelnõu juures tarviliseks tunnustanud.

Nõukogu ühineb erinõupidamise seisukohtadega paranduste asjus, jättes koja juhatusel õiguse kõigi seaduslike abinõudega kaitsa nende paranduste ning täienduste läbiviimist ja ühtlasi samme astuda, et seaduseelnõu kiires korras ellu viidaks nende parandustega, mis koja poolt tehtud.

II.

Koja külaskäigu küsimus Leedusse.

Nõukogu koosolekul s. a. 1. veebruaril oli koja külaskäigu küsimus Leedusse arutusel, kuid otsustamine lükati edasi, kuni IV sektsioon oma arvamise sõidu kohta avaldab. Vahepeal on sektsioonid sõidu otstarbekohasuse küsimust arutanud ja II, IV ning V sektsioon leiavad selle tarviliseks. Nõukogu otsustab külaskäigu Kaunase kaubandus-tööstuskojale ette võtta, saates koja poolt ja kulul kuni kolm esitajat, selles arvus üks viienda sektsiooni poolt. Sõidu aeg jäetakse juhatuse määrata.

III.

Koja üldkodukord.

Nõukogu koosolekul 1. veebruaril s. a. vaadati läbi kodukorra kava ja tehti tarvilised parandused. Lahtiseks jäi siis kodukorra § 5, mille ümberredigeerimine tehti ülesandeks koja sündikusele. Nõukogu otsustas üldkodukorra § 5 esi-

tatud kujul vastu võtta ja ühes sellega kinnitada üldkodukorra terves ulatuses nende parandustega, mis nõukogu poolt tehtud. Kodukord on allpool erikohal avaldatud.

IV.

1925/1926. a. protestitud vekslite nimekirjade kokkuvõtte trükis avaldamise küsimus.

Koja I sektsioon leiab tarviliseks 1925/26. a. protestitud vekslite nimekirja välja anda. Samuti leiab selle tarviliseks ka pankade nõukogu. Eesti Pank on lubanud osa kulusid oma kanda võtta. Juhatusel ettepanekul kiidab nõukogu kavatsuse heaks.

V.

Rahvusvahelise kaubanduskoja liikmeks astumise küsimus.

Koja juhatus esineb nõukogu ees ettepanekuga, et koda astuks rahvusvahelise kaubanduskoja individuaalseks liikmeks, kuna täisõiguslikuks liikmeks astumine kojale aineliselt käiks üle jõu.

Nõukogu otsustab juhatuse ettepaneku heaks kiita.

VI.

Genfi majanduskonverentsist osavõtmise küsimus.

Juhatus esimees hr. J. Puhk selgitab majanduskonverentsist osavõtmise tähtsust ja teeb nõukogule ettepaneku koja esitajate konverentsist osavõtmise kohta. Nõukogu otsustab konverentsist osavõtmise põhimõttelikult kiita heaks, saates sinna kuni kolm esitajat. Juhatusel tehti ülesandeks vabariigi valitsusega läbi rääkida isikute suhtes, keda kavatakse saata, ja valitsuse ees esineda ettepanekuga, et viimane võtaks oma kanda vähemalt poole kuludest, mis kojale esitajate sõidust Genfi tekivad.

Majanduslik informatsioon.

Eesti väliskaubandus 1926. a.

Üldläbikäik eelmise aasta läbikäigust 90.178 tonni suurem.

Bilanss 80.598.000 marga võrra aktiivne.

Eesti väliskaubanduse üldläbikäik 1926. a. tõuseb 831.254 tonni peale, sellest sissevedu 393.004 ja väljavedu 438.250 tonni. 1925. a. üldläbikäigust, mis oli 741.076 tonni, on see 90.178

tn. ehk 12,17% suurem. Väärtuse järele on aga 1926. a. ja eelmise aasta väliskaubanduse üldläbikäigu vahetõttu vastupidiselt muutunud: 1926. a. üldläbikäik — 19.194.548 tuhat marka, 1925. a. — 19.319.243 tuhat marka, seega möödunud aasta läbikäik eelmise aasta läbikäigust 124.695.000 marga võrra ehk 0,6% väiksem. Viimane nähtus on seletatav kaupade hinna langemisega 1926. aasta jooksul, eriti väljaveos as toiduainete ja karjasaaduste ning kivide, muldade ja nende saa-

duste (peaasjaliselt tsement) hinna tunduva lan gemise tõttu. Nimelt langes toiduainete ja karja- saaduste rühmas väljaveetud kaupade hind, labistikku võttes, 269.780 marga pealt 1925. a. 237.940 marga peale 1926. a. tonni eest ja kivide, mulda- de ja nende saaduste hind 4111 marga pealt 2685 marga peale tonni eest. Ka langesid paljude teiste kaupade hinnad. Kui arvestada 1926. aastal

väljaveetud toiduained ja karjasaadused (2. rühm) ning kivid, mullad ja nende saadused (17. rühm) uksi 1925. aasta hindadega, labistikku võttes, siis oleksime saanud esimese rühma arvel ümmarguselt 370 milj. ja teise rühma arvel 130 milj., kokku 500 miljonit marka rohkem kui nüüd tegelikult saime. 1926. a. väliskaubanduse üld- läbikäiku rühmade järele näitab järgmine tabel:

Väliskaubandus 1926. a. Kaubarühmade järele.

	Sissevedu	Väljavedu	Sissevedu	Väljavedu	Sisse- vedu	Välja- vedu
	1000 kilogr.		1000 markades		‰/o ‰/o	
1. Toiduained-põllusaadused . . .	107.603	11.557	1 938.080	60.798	20,3	0,6
2. Toiduained-karjasaadused . . .	540	11.679	43.488	2 778.968	0,4	28,9
3. Kala	12.726	575	341.838	56.562	3,6	0,6
4. Muud toidu- ja maitseained . . .	48.491	1.777	1.106.377	72.744	11,6	0,8
5. Elusloomad . . . . . (arv)	0.436 544	6.568	6.169	100.500	—	1,0
6. Nahk	2.070	1.106	420.615	381.472	4,4	4,0
7. Seemned ja elustaimed	915	5.020	71.547	114.565	0,8	1,2
8. Puutööstuse saadused	4.860	256.018	62.778	1 832.765	0,7	19,0
9. Paber	14.101	33.282	256.496	1.009.041	2,7	10,5
10. Kiuvained	5.988	12.310	1.107.612	1.282.736	11,6	13,3
11. Tekstiilsaadused	1.193	3.871	930.455	1.433.258	9,7	14,9
12. Metallid	16.393	3.426	305.190	25.165	3,2	0,3
13. Metallkaup	6.952	427	432.169	15.995	4,5	0,2
14. Põllutöömehhanad ja -riistad . . .	1.746	53	129.581	3.198	1,4	—
15. Muud töö- ja jõumasina- (arv) . . . . . (reg. tonn.)	3.712 16 2 657,33	247 6 12	731.279	59.298	7,6	0,6
16. Instrumendid, aparaadid	99	7	71.316	3.044	0,7	—
17. Kivid, mullad	12.806	93.729	170.889	251.931	1,8	2,6
18. Kivisüsi, koks, põlevkivi	91.286	597	246.035	368	2,6	—
19. Õlid, rasvad, vaigud	25.096	172	609.246	6.258	6,4	0,1
20. Väetisained	27.283	447	186.882	3.680	2,0	—
21. Keemiaained	9.039	1.932	317.257	125.564	3,3	1,3
22. Kunstikaup, muusikariistad ja muud eelpool nim. kaubad	105	18	71.676	5.694	0,7	0,1
Kokku	393.004	438.250	9.556.975	9.623.603	100	100

Peale selle on 1926. a. laevamoonana läinud välja mitmesuguseid kaupu 13.970 tuh. Emk. väärtuses.

Suuremate rühmade osatähtsuse järjekord, mis 1924. ja 1925. a. oli üldjoontes ühesugune, on 1926. a. teatud määral muutunud, eriti väljavee- osas. Toiduainete sissevedu (neli esimest rühma) on vähe suurenenud, sünnitades 1926. a. kogu sisse- veest 35,9% (1925. a. — 34,1%). Suurenemine langeb siin peamiselt tera- ja jahvatatud vilja ar- vele. Tubliski õni vähenenud kiudainete (puuvill) sissevedu, sünnitades üldisest sisseveest 11,6% (1925. a. 17,5%). Edasi järgnevad sisseveeosas pearyhmad suuruse järjekorras järgm.: tekstiil- tööstussaadused — 9,7% (1925. a. 9,2%), töö- ja jõumasina- ning transportabinoed (15. rühm) — 7,6% (6,1%), õlid, rasvad, vaigud ja nende saa-

dused (19 rühm) 6,4% (5,5%), metallkaup (13. rühm) — 4,5% (4,2%), nahk, nahakaup ja muud loomasaadused (6. rühm) — 4,4% (3,8%), kee- miaained, värvid, apteegikaup (21. rühm) — 3,3% (3,1%), metallid (12. rühm) — 3,2% (3,7%), paber, paberkaup ja trükitöö (9. rühm) — 2,7% (2,4%). Loetletud kümme pearyhma sünnitavad 1926. a. üldsisseveest 89,3% (1925. aastal 89,6%). Suuremateks rühmadeks 1926. a. väl- javeeos on, samuti nagu eelmisel aastal, viis rüh- ma, suuruse järjekorras järgmised: toiduained- karjasaadused — 28,9% (1925. a. 25,9%), puu- ja puutööstussaadused — 19,0% (17,5%), teks- tiiltööstussaadused — 14,9% (19,4%), kiudained (lina ja takud) — 13,3% (13,9%), paber ja pabe- rikaubad — 10,5% (11,8%). Kokku teevad need viis rühma 1926. a. üldväljaveest välja 86,6%

(1925. a. — 88,5%). Nii on 1926. a. väljaveo osas, eelmise aastaga võrreldes, suurenenud toiduainete-karjasaaduste ning puu- ja puutööstussaaduste väljavedu (esimene 3%, teine 1,5%), vähenenud aga tekstiiltööstussaaduste, kiudainete ja paberi väljavedu (esimene 4,5%, teine 0,6% ja viimane 1,3%). Nimetamisväärne osatähtsus väl-

javeos on peale loetletud rühmade veel kahel rühmal — nahk ja nahkkaubad — 4,0% (1,7%) ning kivid, mullad ja nende saadused — 2,6% (2,3%).

Üksikute riikide osatähtsust Eesti 1926. a. väliskaubanduses näitab järgnev tabel:

Väliskaubandus 1926. a. Maade järele.

	Sissevedu	Väljavedu	Sissevedu	Väljavedu	Sissevedu	Väljavedu
	1000 kilogr.		1000 markades		%	%
1. Belgia	8.298	14.933	163.888	586.370	1,7	6,1
2. Hollandi	21.636	45.437	192.257	290.901	2,0	3,0
3. Inglise	57.483	195.080	1.158.342	2.768.663	12,1	28,8
4. Leedu	177	367	14.888	68.187	0,2	0,7
5. Läti	5.951	30.232	311.736	596.214	3,3	6,2
6. N. S. V. L.	44.582	25.523	712.053	1.238.135	7,5	12,7
7. Poola	60.886	353	992.500	16.241	10,4	0,2
8. Prantsuse	3.206	9.217	266.685	493.054	2,8	5,1
9. Rootsi	25.385	9.505	443.623	315.840	4,6	3,3
10. Saksa	107.050	17.120	2.783.833	2.227.490	29,1	23,1
11. Soome	12.489	62.436]	306.199	342.139	3,2	3,5
12. Daani	3.161	12.748	116.807	462.998	1,2	4,8
13. Tsehhoslovakkia	4.559	0.406	167.096	30	1,7	—
14. Ühisriigid	20.644	13.185	1.141.840	125.742	11,9	1,3
15. Muud riigid	17.446	2.114	785.228	91.599	8,2	1,0

Sellest tabelist on näha, et meie peavarustajaiks on 1926. a. olnud peaaegselt viis riiki — Saksamaa, Inglismaa, Ühisriigid, Poola ja Nõukogude Venemaa. 1926. a. üldsisseveost on need riigid annud kokku 71%. Saksamaa ja Inglismaa osatähtsus selle juures on jäänud samaseks, nagu ta oli 1925. a. Suures määras on langenud 1926. a. Ühisriikide osatähtsus meie varustajana, näidates kõigest 11,9% üldsisseveost, kuna see eelmisel aastal oli 23,6%. Seega vähenemine enam kui poole võrra, mis Ühisriigid meie varustajate hulgas teiselt kohalt, kus ta oli 1925. a., on viinud kolmandale kohale. Tunduvalt on suurenenud Poola kui varustaja osatähtsus, tõesust 1,6% pealt 1925. aastal 10,4% peale 1926. aastal. Viimane nähtus on seletatav peamiselt Inglise söestreibiga, mille kestes meie sealt tarvilises määras süsi ei saanud ja seda suuremal hulgal Poolast impoorteerisime. Kasvanud on ka Nõukogude Venemaa osatähtsus, nimelt 4,4% pealt 7,5% peale.

Meie väljaveos 1926. aastal torkab kõigepealt silma Inglismaa osatähtsuse kasvamine ja Saksamaa osatähtsuse langemine, mis Inglismaa viinud esimesele ja Saksamaa teisele kohale, kuna eelmisel aastal see vahekorid oli vastupidine: Inglismaa osa — 28,8% (1925. aastal — 25,0%), Saksamaa — 23,1% (31,2%). Suurenenud on, eelmise aastaga võrreldes, Nõukogude Venemaa

osatähtsus — 10,7% pealt 12,9% peale, Belgia — 4,3% pealt 6,1% peale, Prantsusmaa — 3,6% pealt 5,1% peale, Hollandi — 2% pealt 3% peale. Vähenenud on, samasuguse võrdluse järele, Läti osatähtsus 6,6% pealt 6,1% peale, Soome — 3,9% pealt 3,5% peale, Rootsi — 5,9% pealt 3,5% peale.

Võrdlevaid andmeid väliskaubanduse alalt. 1924.—1926. a.

	1924. a.	
	Tonnides.	Markades.
Sissevedu	351.579	8.204.209.000
Väljavedu	376.373	7.865.891.000
Üldlääbikääk	727.952	16.070.000.000
Passiivsus		338.418.000
1925. a.		
Sissevedu	366.140	9.654.625.000
Väljavedu	374.936	9.664.618.000
Üldlääbikääk	741.076	19.319.243.000
Aktiivsus		9.998.000
1926. a.		
Sissevedu	393.004	9.556.975.000
Väljavedu	438.250	9.637.573.000
Üldlääbikääk	831.254	19.194.548.000
Aktiivsus		80.598.000

Eesti marga kurss.

Eesti marga kurss seisib jaanuarikuus püsiv. Tallinna börsi kursisedeli järele pakuti Ameerika Ühisriikide dollari eest 372 ja nõuti 375 marka kui kuu algul nii ka lõpul.

Kaubahindade kõikumine jaanuarikuus.

Suurema jao tähtsamate kaupade hinnad seisid suurmüügil jaanuarikuus püsivad. Langes hind Tallinna börsikomitee andmete järele sealihal 160 marga võrra puudalt ja loomalihal 120—200 marga võrra. Kivisüsi ja koks läksid ka odavamaks. Kallinesid linnad 50 marka puudalt. Vene rukistel tõusis ka hind — 25 marka puudalt. Või hind kõikus, kuid oli veebruarikuu algul natuke kallim kui jaan. algul.

Üldine seisukord kaubanduses.

Ärimeeste ringkondadest on kuulda arvamisi, et tänava jaanuarikuus kaubitsemises üldse vähem elavust oli kui aasta varem samal ajal.

Tööpuudus.

Puuduvad kokkuvõtted, mis näitaksid, kas töötäliste arv üle riigi jaanuarikuus on suurenenud või vähenenud. Tallinnas kui suuremas tööstus- ja üldse rahvarikkamas linnas näitas linna tööbörsil registreeritud töötajate arv suurenemist, mis selle aastaaja kohta ei ole iseäralik. Töötajaid oli tööbörsil registreeritud 8. jaanuaril 803 meest ja 296 naist, 29. det. aga 979 meest ja 421 naist. Veebruari algul (4. vgebr.), kus registreeritute hulgast need välja langesid, kes end uuesti ei olnud registreerinud, oli registreeritud mehi 908 ja naisi 714. Nii on üldine registreeritud töötajate arv suurenenud 200 isiku võrra.

Või väljavedu jaanuarikuus 1927. a.

Piimasaaduste väljaveo kontrollijaama poolt on jaanuarikuus läbi vaadatud ja väljaveoks kõlblikuks tunnistatud 425.932 kg. võid.

Sellest läks:

Saksamaale	293.911 kg.
Inglismaale	128.615 kg.
Soome	2.181 kg.
Daani	1.225 kg.

Läinud aasta jaanuaris veeti välja 411.201 kg. võid, seega tänava 14.731 kg. võrra rohkem.

Rohkem tähelepanu kodulinnukasvatusele!

Eesti peakonsul New-Yorgis kirjutab muu seas:

Ei tule kahelda selle juures, et linnukasvatust Eestis arendama peab ja et selleks võimalused olemas. Ei ole ka ülearune, et Eesti linnukasvatatajad Ühisriikides maksvate linnukasvatuse võtete ja meetoditega tutvuneksid. Siin on see põllumajanduse haru õige kõrgelt välja arenenud ja tema saaduste aastatoodang näitab aukartust äratavat summat dollarites, nii kõrget summat, et kodulinnukasvatust õieti ei võigi siin mitte mingiks „muu seas“ farmeri majapidamise allharuks, vaid täitsa iseseisvaks Ühisriikide majapidamise põllumajanduse haru üheks tähtsamaks osaks lugeda.

Asi on siin täitsa teaduslikule alusele pandud — on ülikooli fakulteesid, kus seda ala õige tõsiselt käsitatakse (3-aastane kursus); korraldatud on mitte ainult turu küsimus ja transport, korraldatud on ka kodulindude toidu valmistamise küsimus (sest teatavasti on seda viimast igal linnukasvatatajal tõesti võimatu oma käe peal korraldada — kui ta oma majapidamisest kasu tahab saada).

Aga mitte üksi sellega ei olda siin ametis, et linnukasvatust kodus ja kodu tarvis korraldada — käesoleval ajal ollakse Department of Agriculture's õige tõsiselt tööle selle kallal, et tutvuneda põhjalikult Euroopa maade linnukasvatuse meetoditega, sealsete turunõuetega selleks, et sellest kokkuvõtteid teha, teed leida Ühisriikide kodulinnukasvatuse saadustele ja Euroopa turule.

Kindel on, et meil Eestis seni küllalt tõsiselt tähelepanu kodulinnukasvatuse arendamisele antud ei ole, asi iseenesest aga õige tähtis on, eriti meil Eestis, ja tähtis on ka tulevikus. Kuid selleks, et seda põllumajapidamisharu õige kiirelt ja plaanikindlalt arendada ja teda hästi äratasvaks teha, ei peaks vaja olema erisummasid välismaalt — ei armuanni ega ka laenu näol — vaid see raha peaks Eestis leiduma, sest selleks tarvisminevad summad ei võiks kuigi koormavad ju Eestile endalegi olla; ei oleks vist vaja ka mingeid kalliksminevaid eksperimente sellel alal, vaja vaid kasutada teiste, meile vastavates oludes töötavate rahvaste, kogemusi.

Asjast peaks tõsiselt kinni hakatama ja eriti nende poolt, kellede sõna autoriteetne on.

Kodumaal valmistatud piimarasva proovimise aparaadid.

Tartu kaalude- ja masinatetehas „Mars“ Tartus, Karlova tän. nr. 7, on valmistamisele võtnud piimarasva proovimise aparaadid. Esialgu valmistatakse aparaate 2 tüüpi (16 ja 24 prooviga). Prooviaparaadid on puhtalt ja täpselt valmistatud ja hinna poolest välismaa omadest 15% odava-

mad. Et neid aparate tänini välismaalt sisse tuuakse, loodab tehas välismaa aparate turult välja tõrjedes siseturu võita endale.

Nimetatud tehas on sisse seadnud ka piimakannude tinutuse osakonna, mis tänini kodumaal puudus ja mille tõttu kulunud ja loperguseks muutunud piimakannud tänini saadeti paranduseks välismaale. Soovitav on, et piimaärid tinutust ja parandust vajavad kannud oma ringkonnas kokku koguksid ja ühiselt tehasesse saadaksid; sest suurema hulga (40—50 kannu) parandamine ja tinutamine on odavam ja kiirem.

L.

Teiste riikide majanduslik elu-olu.

Soome:

Parlamentide-vahelise liidu Soome osakond on saatnud liidu rahaasjanduse komisjonile vastuse Euroopa tolliliidu teostamise kohta. Soome osakond asub asjas üldse jaatavale seisukohale. Sisse- ja väljaveokeelde riikide vahel osakond ei toeta ja vaid on vabakaubanduse poolt. Tollivormaliteedi lihtsustamine olevat osakonna arvamise järele soovitav ja olevatki Soome juba selles suhtes rahvusvahelise konventsiooni alla kirjutanud. Tollitariifide nomenklatuuri ühtlustamine olevat niisamuti soovitav ja Brüsselis rahvusvahelise kaubastatistika ettepanek põhimoodusena olevat vastuvõetav. Samuti on osakond selle poolt, et uusi kaubalepinguid sõlmides nendesse ei võetaks niisuguseid punkte, mis raskendaksid tolliliitude korraldamist. Autasu maksmine väljaveo edendamiseks oleks vaja kaotada, sest niisugused tasud annavad põhjust dumping-süsteemile. Enamsoodustus kaubalepingute tegemise juures tuleks üldistada. Tollimaksude alandamisest tekkiva riigi sissetulekute vähenemise vastukaaluks soovitab osakond, et sõjariistade varustamist tuleks vähendada.

Läti:

Läti välismin. Läti-Eesti tollilepingust.

Välisminister Zeelens seletas Läti-Eesti majanduslepingu allakirjutamise puhul ajakirjanduse esitajatele muu seas järgmist: Majanduslepingu allakirjutamisega on tehtud suur ajalooline töö, mida siiski tuleb vaadata kui ainult kahe iseseisva majandusliku organismi lähenemise kava. Stüürem ja raskem töö seisab veel ees. See tuleb läbi viia kolme aasta jooksul. Kahe riigi majanduslikkude tingimuste ühtlustamine peale seda, kui kummalgi riigil on seljataga

Marmori- ja kunstmarmoritööde väljapakkumine Leedus.

Leedu Pank Kaunases on s. a. 30. märtsi peale välja kuulutanud vähempakkumised marmori- ja kunstmarmoritööde peale (ühes materjaliga) uues panga majas. Ehitamisele tulevad mitmesugused kolonnid, piedestaalid, aknalauad jne. valgest ja kollasest marmorist vastavalt pangas olevatele koonistustele.

Kui mõni kodumaa ettevõtte neist töödest on huvitatud, oleks soovitav esitaja sõit Kaunasesse ühes materjalide proovidega.

9 aastat individuaalset majanduselu; ei ole kerge, kuid kui lõppsiht on suur, siis ei või ükski töö raske olla. Kui rahva üldhuvide kaitsja peab riik üksikute ettevõtete huvide peale vaatama üldiselt seisukohalt, olgugi et need majandusliku lähenemise puhul avaldavad rahulolematust. Majanduslik unioon Läti-Eesti vahel annab positiivseid tagajärgi kummagi riigi kasuks.

Suured Lääne-Euroopa lehed, kuulda saades majandusliku uniooni projekti allakirjutamisest 16. jaan. Riias, on Lätit ja Eestit seadnud teistele riikidele eeskujuks. Olen veendunud, et Eesti ja Läti riigimehed suudavad seda head kuulsust ühisel jõul alal hoida ja seadust ellu viia.

Läbirääkimised N. Liiduga linamüügi-lepingu asjus on katkenud ja nähtavasti tänavuseks hooajaks täiesti. Raskusi kokkuleppeks oli palju, tähtsamaks vist kartus N. Liiduga end siduda ja sissetulekute jaotamine, milledest pidi minema $\frac{2}{3}$ Venele ja $\frac{1}{3}$ Lätile, kuni lõpuarvu tegemiseni operatsiooniaasta (1. VIII—1. VIII) lõpul, ilma et Läti oleks garanteeritud, et N. L. tõesti viib vastava arvu linu Riia kaudu. Läbirääkimiste kestes tõusid maailmaturul linahinnad ja mõlemad ruttasid seda kasutama, sest mõlemil on valuutat tarvis. Ehk küll jaanuari algul kokkulepe saavutati ühiste hindade hoidmises, kuuldu siin, et Vene on hindu rikkunud.

Lätis tekkis linade realiseerimise suhtes seda põnevam seisukoht, et monopolivalitsus maailmaturu hindadega arvestades ei võinud maksa siseturul põllumehi rahuldavaid hindu. Üldine kaubanduslik seisak maal, iseäranis aga Latgalias, sundis valitsust kriisi lahendamise sel teel, et Saeimist viis läbi luba tarvitada kuni 4 milj. Ls. siseturu hindade endisel kõrgusel hoidmiseks. Välishindade tõus tõi aga elavuse ja linade üles-

ostmine sai uuesti hoogu, nähtavasti valitsuse toetust tarvitamata. Linade headus on kohati kõrgem kui läinud aastal. Praegu olevat Läti juba 12.000 t. linu müünud, s. o. 50 prots. oma üldsaaigist.

Linade monopol on viimasel ajal, iseäranis kuritarvituste tõttu, mis ostupunktides ilmsiks tulnud ja milledest rahamin. Bastjan avalikult seletusi andis, võetud terava arvustuse alla. Siiski on monopoli pooldajad enamuses ja vastastel tuleb rahustuda monopoli asjaajamise revideerimise teatega.

Poola:

Poola majandus 1926. aastal. 1925. aasta oli Poola majandusele teatavasti väga raske: puudujääk riigieelarves, tunduvalt passiivne saldo (270 miljoni sloti suuruses) väliskaubanduses, rahaväärtuse langus ligi poole peale, sisseostujõu kahanemine miinimumini, terav tööpuudus. 1926. aasta seevastu möödus võrratult paremini. Kõigepealt muutus kaubandusbilanss aktiivseks: sissevedu ulatus 896,4 ja väljavedu 1305,9 miljoni slotini, nii et väljavedu ületas tervelt 410 miljoni sloti võrra sisseveo. Kuid peab tähendama, et soodus saldo saavutati sisseveo piiramisega ligi poole võrra, kuna väljavedu, arvestamata jättes süte juhuslikku enamväljavedu Inglise söestreiigi puhul, koguni 53 miljoni sloti võrra langes.

Selle järelduel paranes märksa ka Poola emissioonpanga seisukord, kellel veel 1926. a. jaanuaris oli alabilanss 3 miljoni sloti suuruses, sest 69 miljoni sloti suuruses välisdeviisidel seisis väliskohustusi — 72 miljoni sloti — vastu. 1926. a. lõpuks aga oli deviiside ja välisvaluuta kogusumma jõudnud kasvada netto 120,5 miljoni slotini. Rahakate tõusis aasta lõpuks 45,4 prot-

sendini liikvel olevast paberrahast. Niiviisi võimaldus sloti kursil negamööda stabiliseeruda, ja 1926. a. augustist peale on ta muutmatu (1 dollar 9 slotti).

Suurel määral sloti pariteedi stabiilsuse tõttu paranesid ka riigi finantsid aasta teisel poolel. Veel esimesel poolaastal oli büdshetis puudujääk — 71 miljoni sloti — olemas. Teise poolaastaga läks korda tulude suurenemisega seda puudujääki katta, nii et möödunud aasta Poola vabariiklikust iseseisvusest peale esimeseks on, ku saavutatud tõeline tasakaal Poola riigi finantsides. Enamtulud koosnevad osalt kõrgematest monopolituludest ja osalt tõusnud maksude koormast.

Samuti muutus soodsamaks tööstuse seisukord, kusjuures pea kõigis harudes elavnemist võis märgata. Ühenduses seega langes tööta tööliste arv 359.000 pealt 208.000 peale. — Sisseostujõud tõusis küll veidi, kuid kaugeltki mitte niivõrd, et ta ainuüksi oleks suutnud välja kutsuda Poola tööstuse elavnemist, vaid peaosamängis, kui Inglise söestreibi kõrvale jätta, sloti langusest tekkinud eksport-preemia.

Põllumajandus kosus tublisti hea viljasaagi ja ka soodsa ilmaturu konjunktuuri tõttu. Kuid viljahindade tõusul oli oma halb kül, nimelt tõusis Poolas seetõttu ka teiste toiduainete hindade tasapind. Kõige selle tagajärjel näitab engroshindade indeks kui majandusele nii rahanduselegi kardetavat tõusu. Indeks tõusis 1926. aasta jooksul 142,1 pealt 180,6 peale. Küll püüdis valitsus kõigi abinõudega piiri panna edaspidisele hindade tõusule, kuid tagajärjeta. See siht kui ka väljaveo tõstmise ja välislaenu saavutamine on tähtsamateks majanduslikkudeks ülesanneteks, mida Poolal käesoleval aastal tuleb lahendada, et üldmajandusel võimaldada areneda eelmise aasta suunas.

Uusi seadusi ja määrusi.

Seaduseelnõu piirituse müügi ja tarvitamise üle tehniliseks otstarbeks.

Rahaministeeriumi poolt on välja töötatud ja vabariigi valitsusele esildatud seaduseelnõu piirituse müügi ja tarvitamise üle tehniliseks otstarbeks. Eelnõu näeb ette, et denatureeritud piiritus ja piiritusjätted, mida tarvitatakse põletamiseks, ärstlikuks, teaduslikuks või muuks tehniliseks ja keemiliseks otstarbeks, samuti ka

piiritusest ja piiritusjätetest valmistatud saadused, mis pole joogiks määratud, nagu: lakk, polituur, kosmeetilised ja farmatsoidilised preparaadid jne., vabastatakse aktsiisimaksust. Piiritusest ja tema jätetest valmistatud saaduste üldnõuete kohta on rahaministril õigus määrusi välja anda. Saadused, mis kindlaks määratud nõuetele ei vasta, loetakse alkohoolilisteks jookideks ja nende valmistajad, samuti ka müüjad, võetakse vastutusele napsi- ja likööri-seaduse rikumise eest. Piirituse ja tema jätete denatureerimine sünnib aktsiisi valve all. Müük sünnib

kas riigiladudest või kauplustest või jälle eraettevõtjate kaudu rahaministri poolt määratud tingimustel. Riigiladudest ostetud üldiselt denatureeritud piiritusest valmistatud kõvapiiritust on lubatud vabalt müüa igasugu kauplustest ilma eriloata ja patendita.

Tööstusettevõtete avamiseks piirituse ja jätete ümbertöötamiseks või piiritust sisaldavate ainete valmistamiseks on tarvilik aktsiisi peavalitsuse luba; samuti sünnib eriloa põhjal ka piirituslaki ja polituuri valmistamine, millised alla 10 prots. schellakki ja vaike sisaldavad. Piirituslaki ja polituuri võivad oma tööstuses tarvitamiseks ilma patendimaksuta valmistada mööbli-, muusikariistade-, naha- jne. tööstusettevõtteid.

Piiritust sisaldavate ainete väljaveo puhul võib osa piirituse hinnast valmistajale tagasi maksa, kui selleks 3 kuu jooksul tõendused aktsiisi peavalitsusele esildatakse. Välismaalt sisseveetav piirituslakk ja polituur kuulub denatureerimisele, kui selle teostamise üle tõendusi pole esildatud. Järelevalve seaduse täitmise üle jääb aktsiisi peavalitsuse hooleks. Rahaministril on õigus seadusetäitmise jm. kohta erimäärusi välja anda.

Peale selle näeb eelnõu veel ette seaduse rikkumise puhul pealepandavate trahvide ja nende määramise korra.

Eelnõu maksmapanekul kaotavad maksvuse a) aktsiisiseaduse (Sead. kogu V köide 1901. a. väljaanne ja 1912. a. järg) §§ 479—482, märkus § 483 juure, 483¹—7, 485¹, 486 ja 487; b) 20. oktoobril 1916. a. kinnitatud ministrite nõukogu otsus ja c) vabariigi valitsuse poolt 3. sept. 1920. a. vastuvõetud seadus piirituslaki ja polituuri valmistamise ja müügi kohta.

Eelnõu kaasa lisatud seletuskirjast selgub, et seaduseelnõu vajaduse on esile kutsunud asjaolu, et praegu maksvad seadused käsitatavas osas iganud ja ajanõuetele enam ei vasta, sest nad on välja antud ajal, mil alkoholi müügikeeld maksis ja takistus laki ja polituuriga kauplemiseks pidi tehtama, mille tagajärjel laki ja polituuri müük ja ost ainult aktsiisi peavalitsuse loal võib sündida ja kauplustest vastavat raamatupidamist nõutakse. Nüüd, alkoholi vabamüügi ajal, on need nõuded iganud ja seetõttu on seaduseelnõus kõik kitsendused võimalikult kaotatud, samuti on ka praegu võetav aktsiisimaks (25 mk. igalt kraadilt) ümbertöötatavalt piirituselt kaotatud.

L.

Piimasaaduste väljaveokontroll.

Piimasaaduste väljaveo kontrolli teostamiseks on avaldatud uued määrused (Riigi Teat., nr. 4—

1927. a.). Et väljaveetavad piimasaadused oleksid paremad, on neis nõudmisi osalt suurendatud. Pöörame siin tähelepanu nendele muudatustele, mis uutes määrustes käivad kauba omaduste ja pakkimise kohta.

Väljaveetava juustu omaduste kohta on nõudmised jäänud endisteks. Eksporteeritava juustu pakkimise nõuete järele uue määruse alusel peavad olema üht liiki juustud pakitud täiesti ühesugustesse kastidesse või teistesse pakkimisabinõudesse sihtmaa nõuetele vastavalt puhtasti ja kindlasti, nii et juuste vedamise juures kuidagi ei rikutaks. Pakkimismaterjal peab olema kuiv. Juustukastid varustatakse valitsuse kontrollmargiga ja kontrolljaama plommiga.

Endised määrused ei nõudnud sihtmaa nõuetele vastavat pakkimist.

Väljaveetava või suhtes keelab uus määrus välja vedada võid, mis sisaldab rohkem kui 16 prots. vett, konserveerimisaineid, peale keedusoola, võirasva alla 80 prots., kahjulikke värve ja mis on valmistatud pastöriseerimata koorest või koorest, mis pastöriseeritud temperatuuri juures alla 80° C., kui ka võid, mis muidu ei vasta uute määruste nõuetele. Endises määruses võirasva protsent ei olnud nimetatud. Edaspidi ei lasta ka enam Saksamaale soolamata võid, kus üle 16 prots. vett sees.

Väljaveetava või pakkimises nõuab uus määrus, et väljaveetav või peab olema pakitud puhtasti, hea ja küllalt vastupidava pergamentiga, puhtatesse, 8 vitsaga varustatud esimese sordi bukipuust tünnidesse või seesugusest puust kastidesse, mis võile ei anna mingisugust maikuuga põhjust rikkimiseks. Tünni nettokaal peab olema ühesugune, nimelt 50,8 kg., ja kahanemiseks juure lisatud 0,4 kg. Kontrolljaama nõudmisel peavad tünnid või kastid transporteerimisel olema pakitud puhtatesse kottidesse või muudesse puhtatesse pakkimismaterjalidesse. Tünnide või kastide kaane all või peal peab olema valge kaane peal punane kontrollmärk. Kaane peale tuleb ka veel eksportööri ärimärk ja kasti järjekorra nr.

Need uue määruse nõudmised või pakkimise kohta on suuremad kui endise määruse järele. Uues määruses nõutakse vastupidavamat pergamenti ja võitünnideks „esimest“ sorti bukipuud, võitünnide nettokaal on määratud kindlaks (50,8 kg.), kahanemiseks nõutakse 0,4 kg. või juurelisamist ja kontrolljaamale on antud õigus nõuda, et võitünnid transporteerimisel oleksid pakitud kottidesse, rognskisse jne., nii et nad seisaksid puhtad.

Ettevõtete tegevusest.

Uusi tööstusettevõtteid.

Kaubandus-tööstusministeeriumi tööstusosakond on annud luba järgmiste uute tööstusettevõtete sisseseadmiseks ja töö algamiseks:

A.-s. „Linaprodukt“ Mõisakülas, Parnumaal, linaketramis- ja kudumisvabriku sisseseadmiseks. Vabrik annab tööd 150 tööli- sele; on varustatud 220 h. j. lokomobiiljõumasi- naga ja 30. KV. dünamoga valgustuse jaoks. Töö- tab ümber peamiselt kodumaa lina ja takku lõn- gaks ja riideks kohaliku kui ka välisuru tar- beks.

Tallinna linnavalitsusele Tal- linnas, Vilmsi tän. nr. 37, linnatapamaja juu- res jahutushoone sisseseadmiseks. Hoones on seatud üles 4 elektrimootorit kogujõuga 28 h. j. ja ammoniak-kompressor 30.000 kal. tunnis. Hoone on määratud liha jahutamiseks, mida mahutab korraga kuni 1.500 pd., jahutades seda kuni + 2°C.

Israil Goldberg'ile, Taagepera vallas, Valga maakonnas, saeveski sissesead- miseks ja seal töö algamiseks. Saeveski annab tööd 25 tööli- sele. Jõuandjaks on 12 h. j. lokomo- biil. Valmistab mitmesugust ehitusmaterjali, na- gu: laudu, planke, prusse, liipreid jne.

Jossel Schein'ile, Hummuli val- las, Valga maakonnas, saeveski sisseseadmiseks ja seal töö algamiseks. Saeveskis on jõuand-

jana seatud üles kaks lokomobiili kogujõuga 20 h. j. Annab tööd 50 tööli- sele ja valmistab mit- mesugust ehitusmaterjali kui sise- nii ka välis- turu jaoks.

Äriettevõtete koosolekuid.

3. märtsil:

O.-ü. „Silikat“ korriline aasta-peakoo- olek kell 8 õhtul Vana-Viru t. 12.

4. märtsil:

Türi paberi- ja puupapivabriku a.-s. korriline peakoosolek kell 4 p. l. G. Scheel ja Ko pangamaja ruumides.

Tulitikuvabrik Ed. Pohla.-s. aktsio- näride erakorraline peakoosolek kell 12 päeval Tallinnas, Valli t. 4.

5. märtsil:

A.-s. „Ivar Forsmann“ korriline pea- koosolek kell 5 p. l. Imanta tän. nr. 10, kontori ruumides.

15. märtsil:

A.-s. „Küttejõud“ korriline peakoosolek kell 2 p. l. S. Tartu mnt. nr. 86.

Põhja paberi- ja puupapivabri- kute aktsiaühisuse korriline peakoo- olek kell 3 p. l. S. Tartu mnt. 86.

Pangamaja G. Scheel ja Ko korra- line peakoosolek kell 5 p. l. pangamaja ruumides, S. Karja t. nr. 1.

Tolliteateid.

Tollinõukogu otsusi mõnede kaupade tollimise kohta.

Rahaministeeriumi juures asuv alaline tolli- komitee on otsustanud tunnistada:

1. A. Sisseveotariifis.

1) Värvitud pulgakujuline emailisarnane klaasmass, t. t. § kuuskümmendkaheksa (§ 68) alla kuuluvaks, samal alusel kui email (t. s. § 216). Tollikomitee otsus 29. I. 27 nr. 969.

2) Pronksitud nahk järeleaimatud marastus- tega, t. t. § viiskümmendviis punkt neli plus märkus kolme (§ 55 p. 4 plus märkus 3) alla kuuluvaks. (T. s. § 216 põhjal, kui t. t. otsekohe mitte ette nähtud). T. k. otsus 29. I. 27. Nr. 962.

3) Želatiinist tsilindrikujulised kapslid, t. t. § kaks sada viisteist punkt kahe (§ 215 p. 2) alla kuuluvaks, kui želatiinist teosed eraldi nimeta- mata. (T. K. otsus. Nr. 967.)

4) Jämedast nahast rihmad habemenõa teri- tamisaparaadi jaoks, t. t. § viiskümmend seitse

punkt seitsme (§ 57 p. 7) alla kuuluvaks, kui lihtsad teosed jämedast nahast. (T. K. otsus nr. 966).

5) Kaseiinliim („Unitol Kaltleim“), mis si- saldab 44 prots. orgaanilisi aineid — tuhka, soo- dat, lupja ja boorhapet, t. t. § seitsekümmend üks punkt seitsme (§ 71 p. 7) alla kuuluvaks. (T. K. otsus nr. 960.)

6) Suured paberist mitmekordsed kotid kok- kukleebitud külgedega ja kokkuõmmeldud põh- jaga (tsemendi mahutamiseks) t. t. § üks sada seitsekümmend seitse punkt kolme (§ 177 p. 3) alla kuuluvaks. (T. K. otsus 29. I. 27. Nr. 963).

7) Soolatud kilud t. t. § kolmkümmend seitse punkt kolme (§ 37 p. 3) alla kuuluvaks. (T. K. otsus 29. I. 27. Nr. 979.)

8) Väikesed äratamiskellad, millel meh- anismist ilma instrumendita lahutamata vasest ke- red on: valatud reljeefiga kaunistatud, kokku- pandava karbi tsolisid, värviliste joontega kau- nistatud, ruudutaolised jne., t. t. üks sada seitse- kümmend üks punkt ühe märkus kaks (§ 171 p. 1 märk. 2) alla kuuluvaks. (T. K. otsus nr. 970.)

Tallinna sadama tegevus 1926. a.

Rahvuslik lipp	Sissetulnud laevad				Väljalainud laevad			
	Kokku		Neist laadit.		Kokku		Neist laaditult	
	Arv	Mahutus Net.	Arv	Mahutus Net.	Arv	Mahutus Net.	Arv	Mahutus Net.
Kaugesõit								
Eesti	401	59.946	153	40.317	382	65.020	266	45 816
Belgia	4	679	—	—	4	679	1	273
Danzig	12	1.414	5	620	11	1.337	3	277
Hollandi	2	3.065	2	3.065	2	3 065	—	—
Inglise	56	51.937	46	39.189	54	48 055	49	43.692
Itaalia	2	6.551	—	—	2	6 551	2	6 551
Läti	5	3.502	4	3.074	5	3.502	1	281
Norra	23	19.957	14	11.584	20	18.922	10	8 009
Prantsuse	3	2.462	3	2 462	3	2.462	2	1.626
Rootsi	85	30.420	77	26.958	79	29.789	39	12.947
Saksa	421	251 676	354	210.191	421	254.701	260	168.772
Soome	250	98.298	204	91.211	242	96.621	209	83.693
Daani	45	29.753	40	26.760	46	31.420	35	25.564
Ühisriigid	2	5.937	2	5.937	2	5.937	1	2.871
N. S. V. L.	13	15.578	8	9.455	13	15.578	3	3.601
	1.324	580.574	908	470.823	1.286	583.639	881	403.973
Rannasõit	1.522	86.011	1.278	65.961	1.546	84.832	683	50 303

Kaugesõit Tallinna sadamas aastate järele.

Sissetulnud:

Väljalainud:

	Sissetulnud:		Neist laaditult			Väljalainud:		Neist laaditult	
	Arv.	Rgt.	Arv	Rgt.		Arv.	Rgt	Arv.	Rgt.
1923. a.	1.650	668.076	1.001	578.872	1923. a.	1.722	652.087	1.343	564.263
1924. a.	1.372	596.657	867	451.318	1924. a.	1.403	577.544	1.169	504.399
1925. a.	1.571	654.116	1.025	523.819	1925. a.	1.551	647.958	1.156	487.121
1926. a.	1.324	580.574	908	470.823	1926. a.	1.286	584.639	881	403.973

Turgude ülevaade.

Kivisüsi: Saksamaal avaldub vähenemine söe väljaveos. Jaanuari esimesel poolel oli päevane läbimüük välismaa jaoks langenud 307.000 tonnilt detsembris 287.000 tonnile. Inglismaal on nõudmine söe järele väga loid, hindade langemise tendents kestab. Durhami sütt noteeritakse 17/5 tonn.

Raud: Saksamaal rauaturul meeleolu rahulik. Välistellimisi voolab sisse napilt. Prantsusmaal on rauaturul seisukord paranemas, kuna välistellimiste hulk on hakanud kasvama. Toorraua tagavarad on lõppemas. Inglismaal tarvitab sisemaa nõudmine ära terve praeguse produktiooni. Cleveland III noteeritakse 85,— tonnist.

Metallid: Eriti hoogsalt langevad hinnad metalliturul nii Saksamaal kui Põhja-Ameerika Ühisriiges.

Teravili: Saksamaal on hindade tõusmises tekkinud seisak. Puudub ostuhimu. Veebruaris keskel olid hinnad — rukis 249—252 rmk. ja nisu 267—271 rmk. Chicagos oli tendents peale lühikest tõusu jälle loium.

Puuvill: Puuvillaturult tulevad teated elava tegevuse kohta. Saksamaal on tehtud suuremaid kokkuleppeid juuli ja oktoobri laadimiseks. Ameerika puuvillaturul valitseb samuti elav ostuhimu, mille tagajärjel hinnad tugevasti kõvenevad.

Või: Kuigi või sissevedu Inglise turule jaanuaris vähenes, ei suurenenud nõudmine ega tõusnud hinnad. Eeldusi hinnatõusuks on, kuna tagavarad külmutusmajades pole suured ja sissevedu asumaadelt on tunduvalt väiksem.

Pekon: Pekoni hinnad, mis jaanuaris näitasid langemist, on praegu tunduvalt madalamad (umbes 30%) kui läinud aastal samal ajal.

Pakkumine ületab kaugelt nõudmise, kuna jaanuari teisel poolel Daanis aset leidis eriti suur sigade tapmine.

Munad: Munade hinnad langesid jaanuaris kayakindlalt, mis on loomulik, kuna sel ajal produktioon suureneb. Samasugune seisukord kestis ka veebruaris edasi.

Soovitame oma tööstusest:

kirjaümbrikke,
postpaberit,
kontoraamatuid,
kaustikuid,
vihke,
plokke,
albumeid
paberikorve j. n. e.

ja peale selle

kõiki kontori- ja kant-
seleitarbeid ja iga selt-
si pabereid ja pappi.

Hinnad mõõdukad ja
teenimine korralik.

K/m. G. Pihlakas & Pojad

Tallinnas, Jaani t. 6.
Kõnetraat 4-79.

Toöstus

«Debora»

Biskviidid
kompvekid
vahvlid
halvaa

Tallinn, Lembitu 7,

tel. 33-77

24. II. 1927. a. London.

Nisu, kaal—496 Inglise naela		
Northern Manitoba	£	56/6
Hard Winter	"	53/—
Rosario Santa	"	50/—
Jahu, kaal — 280 Inglise naela.		
Manitoba	"	42/3
Austraalia	"	36/6
Kansas	"	41/3

Odrad		
Kanada Nr. 3, kaal — 370		
Ingl. naela	"	33/3
Kalifornia, kaal — 424 Inglise		
naela	"	38/9

Kaerad, kaal — 320 Inglise		
naela		
La Plata	£	20/4 1/2
Canada № 2	"	

9. II. Linad, cif.		
Riga Z. K.	£	71/0
Pärnu H. D.	"	70/0
Slanetz U/A Medium	"	74/0

Bacon, kaal — 112 Inglise		
naela	Sh.	
liri	"	118/0 — 125/0
Daani	"	88/0 — 96/0
Kanada	"	94/0 — 96/0
Ameerika	"	—

Munad, kaal — 120 Inglise naela

Inglise	"	18/6	—	21/6
liri	"	17/6	—	19/0

Või, kaal — 112 Inglise naela Sh.

Hollandi	"	200/0	—	202/0
Daani	"	192/0	—	194/0
Uus-Meremaa	"	164/0	—	184/0
Austraalia	"	150/0	—	168/0
Argentiina	"	150/0	—	160/0

Eesti või	"	—	—	—
Läti " I sort	"	—	—	—
" " II "	"	—	—	—

24. II. Nisu Hamburg.

Sisemaa, tonni eest	Rmk.	264 — 268
Manitoba, cif 100 kgr. eest t.	fl.	16.40
Hard Winter, cif 100 kgr.		
eest	"	15.30
Ameerika jahu, 100 kgr.		
eest	§	8 — 9

Rukis

Sisemaa, tonni eest	Rmk.	246 — 248
Western II, cif 100 kgr. eest	fl.	12.70

Kaerad

Sisemaa, tonni eest	Rmk.	200 — 206
-------------------------------	------	-----------

23. II. Odrad, talve,

Sisemaa, tonni eest	"	---
Odrad, suve,	"	210 — 250
Sisemaa, tonni eest	"	

Rasv

Purelard American, 100 kgr.		
eest	\$	317/8
Steamlard 100 kgr. eest	"	31

24. II. Suhkur

C. S. R. Feinkorn, 50 kgr.		
eest loco	£	187 1/2
Saksa „Eksport“, 50 kgr.		
eest termiin	"	187 1/2
Java 50 kgr. eest termiin	"	18/9
American Fine Granulated		
50 kgr. eest	"	

Või, Berliini engroshinnad, tsentneri eest sisemaa I sort Rmk.

Välismaa I sort	"	212—215
" II "	"	184—186
" III "	"	178—180
Eesti või	"	189—191
Läti punane	"	188—192
" must	"	185—188

Riis

Burmah II, 50 kgr. eest	"	14/10 1/2
-----------------------------------	---	-----------

Välisbörsid.

	L O N D O N										
	12. II	14. II	15. II	16. II	17. II	18. II	19. II	21. II	22. II	23. II	24. II
Frank . . .	123.59	123.30	123.58	123.67	123.70	123.80	123.78	123.96	123.91	123.95	124.00
Dollar . . .	4.8512	4.8518	4.8509	4.8509	4.8506	4.8500	4.851/64	4.8506	4.8503	4.8506	4.8515
Rootsi kroon	18.73/4	18.173/4	18.17 1/2	18.17 1/4	18.17 1/2	18.177/8	18.17 1/2	18.173/4	18.17 1/4	18.17 1/8	18.17 1/4
Daani kroon	18.193/4	18.19 1/2	18.193/4	18.20 1/4	18.20 1/2	18.193/4	18.193/4	18.20	18.193/4	18.20 1/4	18.79
Norra kroon	18.84	18.84	18.89	18.87		18.86	18.86	18.85 1/2	18.71	18.82	1.79
Saksa mark	20.463/4	20.463/4	20.47	20.47	20.467/8	20.467/8	20.463/4	20.46 1/2	20.463/8	20.463/8	20.46
Soome mark	192.55	192.55	192.55	192.55	192.55	192.55	192.50	192.55	192.60	192.55	192.55
Floriin . . .	12.1187	12.1231	12.1243	12.1231	12.1231	12.1200	12.115 1/16	12.1156	12.1117	12.1156	12.1156
Liir	112.70	112.42	112.60	112.20	112.35	112.00	1107/8	110.97 1/8	110.00	111.30	111.35
Helveetsia fr.	25.213/4	25.213/4	25.213/4	25.213/4	25.213/8	25.22	25.213/4	25.213/4	25.213/4	25.22	25.22 1/4
Tshehhosl.kr.	163.75	163.75	163.75	163.75	163.75	163.75	163 1/16	163.75	163.68	163.68	163.68
Belgia frank	34.88 1/2	34.883/4	34.88 1/2	34.88 1/2	34.887/8	34.88 1/2	34.87 1/2	34.873/4	34.88	34.88 1/4	34.883/4
Schillingid	34.44	34.48	34.47	34.48	34.47	34.48	34.41 1/2	34.40	34.40 1/2	34.41	34.40 1/2
Poola slot	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50
Pengo	27.75	27.75	27.75	27.75	27.70	27.75	27.75	27.75	27.75	27.75	27.75
Latt	25.18	25.18	25.18	25.18	25.18	25.18	25.21	25.21	25.21	25.21	25.21
Litt	49.50	49.50	49.50	49.50	49.50	49.50	49.50	49.50	49.50	49.50	49.50
Tschervonet	941.50	941.50	941.50	941.50	941.50	941.50	941.50	941.50	941.50	941.50	941.50
Kuld p/unts .	84/11 1/2	84/11 1/2	84/103/4	84/10 1/4	84/10 1/2	84/10 1/2	84/10 1/2	84/11	84/103/4	84/11 1/2	84/11 1/4
Höbe p/unts	2/23/16	2/2 1/16	2/25/16	2/2 1/4	2/27/8	2/2 1/2	2/33/16	2/23/4	2/29/16	2/2 3/4	2/29/16
Plaat. p/unts	380/390	390/400	—	—	—	—	340/400	—	—	—	—
	B E R L I I N										
	12. II	14. II	15. II	16. II	17. II	18. II	19. II	21. II	22. II	23. II	24. II
Naelsterling .	20.466	20.466	20.467	20.467	20.468	20.464	20.462	20.461	20.460	20.460	20.461
Frank	16.575	16.60	16.585	16.56	16.54	16.53	16.525	16.51	16.51	16.515	16.51
Dollar	4.219	4.219	4.219	4.2195	4.219	4.219	4.2125	4.2185	4.2185	4.2186	4.2185
Rootsi kroon	112.60	112.65	112.59	112.62	112.60	112.58	112.59	112.60	112.60	112.59	112.59
Daani kroon	112.50	112.47	112.47	112.44	112.45	112.45	112.45	112.43	112.44	112.45	112.4
Norra kroon	108.70	108.55	108.42	108.42	108.45	108.45	108.48	108.48	109.42	109.48	109.10
Soome mark	10.622	10.622	10.622	10.622	10.623		10.62	10.622	10.623	10.624	10.624
Floriin	168.91	168.87	168.82	168.84	168.84	168.85	168.85	168.56	168.76	168.93	168.89
Liir	18.16	18.21	18.165	18.22	18.24	18.28	18.52	18.66	18.50	18.47	18.37
Helveetsia fr.	81.17	81.14	81.13	81.15	81.10	81.145	81.14	81.14	81.13	81.135	81.135
Tshehhosl.kr.	12.496	12.497	12.498	12.498	12.498	12.497	12.496	12.496	12.498	12.498	12.497
Belgia frank	58.665	58.68	58.68	58.675	58.67	58.67	58.66	58.66	58.49	58.67	58.67

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavate kaupade nimekiri ja hinnad (en gros).

Jahud: nisu, pehme, kõrgem s., Ameerika ja inglise pd. 800—860	Õlikoogid, linaseemne . . . . . pd. 235—245
„sõre, kõrgem sort Ameerika ja inglise „ 840—860	Jahu soja päevalille . . . . . „ 240
„J. Puhk ja Pojad“ rukkijahu „ 340—350	Jahu, päevalille . . . . . „ 330
„ „ „ „ „ „ „ 450—480	Segajõutoit I s. . . . . „ 245—255
„J. Puhk ja Pojad“ suurveski saadused. Hinnad arvatud 50 klg. eest ühes valge puuvil- lase kotiga: „ 340—350	Segajõutoit II s. . . . . „ 225—235
Pütlijahu: „ 450—480	Nisukliid . . . . . „ 185—200
Rukkipütül patent (à 50 kg.) puud mk. 550	Puuvillane riie, Bjas . . . . . arss. 37,50—46,50
„harilik (à 4 pd.) „ 480	„ „ Mitkal . . . . . „ 28,50—34,50
„Eesti Parem“ saiajahu à 50 kg. „ 860	Lina, Liivi R . . . . . pd. 1500—1550
„Kalev“ „ „ „ „ 820	„ Petseri . . . . . „ 1700—1750
„Taara“ „ „ „ „ 800	„ Võru . . . . . „ 1700—1750
„Kungla“ „ „ „ „ 780	„ Tartu . . . . . „ 1550—1600
„Sampo“ „ „ „ „ 690	Linaseemned, õli 87½/20/0 basis „ 280—300
Manna . . . . . „ 900	Linaseemned, külvi . . . . . „ 330—350
Jahu: nisu, pehme — sõre „ 685—890	Takud, Codilla, I . . . . . „ 950
A/S. Rotermanni tehaste jahud: „ 340—350	„ „ II sort . . . . . „ 750
Rukkijahud . . . . . „ 450—470	„ „ III . . . . . „ 500
„nisu, pehme — sõre „ 685—905	Kivisüsi, auru, Yorkshire, 2k. pest. „ 53—55
Rukis, Eesti . . . . . „ —	„ Newcastle . . . . . „ 52—53
„ Vene . . . . . „ 335	„ sepa . . . . . „ 65—67
„ Poola . . . . . „ —	Koks, valu . . . . . „ 80—82
Kaerad, toidu, Eesti . . . . . „ 250—255	„ gaasi . . . . . „ 75
Odrad, õlle, ... „ 295—310	Põlevkivi, I sort A . . . . . „ 10
Odrad, toidu . . . . . „ 275—280	„ I „ B . . . . . „ 9
Herned, rohelistes, Hollandi . . . . . „ 690—700	„ II „ „ . . . . . „ 7,50
Riis, Burma II. . . . . „ 640—650	„ III „ „ . . . . . „ 5
Kartulid, eksport . . . . . „ 50—55	„ Fenolaat . . . . . „ 200
„ piirituse . . . . . „ —	„ Gudroon . . . . . „ 240
Kartulitärklis „Superieur“ 525	„ pigi . . . . . „ 190
Piim, pudelites . . . . . ltr. 15	Raud, sordi . . . . . „ 240—250
„ lahtine . . . . . tp. 15	„ vits . . . . . „ 340—520
Või, eksport, I sort . . . . . pd. 4520—4600	„ plekk . . . . . „ 370—510
Margariin, välismaa . . . . . „ 1960—2240	„ plekk, tsingitud . . . . . „ 690—770
Kaseiin, Eesti . . . . . „ 1250—1350	Raudtalad . . . . . „ 250—270
Juust „Schweitsi“, kodumaa . . . . . 2700—2900	Teras, vedru . . . . . „ 450—510
Munad, eksport I s (kast 1440 tk.) kast —	„ tööriistade . . . . . „ 1200—1400
„ II s. („ 1440 tk.) „ —	„ talla . . . . . „ 280—300
Kakao, Hollandi . . . . . pd. 2200—2400	Belgia reejalase teras, sitkus 45 „ —
„ Inglise . . . . . „ 2000	Malm . . . . . „ 170—180
„ Ameerika . . . . . „ 1600—1800	Inglistina . . . . . „ 10.800—11.000
Kohv, Rio, Santos . . . . . „ 4800—5200	Seatina . . . . . „ 1250—1300
„ Kesk-Ameerika sordid . . . . . „ 6000—7800	Vaskplekk, punane . . . . . „ 3400—3600
Tee, lahtine, Orange Pekoe, Tsei- lon . . . . . „ 9000—9800	„ valge . . . . . „ 3200—3400
„ „ Orange Pekoe, Java . . . . . „ 8000—9000	Tsink-plekk . . . . . „ 1800—2200
„ „ Moning, Hiina . . . . . „ 4700—5600	Masinaõli, Vene, ... „ 480—530
Suhkur, peenike, valge, Dantsigi . . . . . „ 800—805	„ Ameerika . . . . . „ 570—640
„ „ „ „ Saksam. . . . . „ 800—805	„ mootor . . . . . „ 700—760
Suhkur, peenike, valge, Poola . . . . . „ 800—805	„ auto . . . . . „ 950
Siirup, kartuli, 420/0 . . . . . „ 600	Linaseemneõli . . . . . „ —
Glükoos . . . . . „ 575	Värnits . . . . . „ —
Sool, lahtine, Saksa . . . . . „ 56	Tsilindriõli, Vene . . . . . „ 625—950
Heeringad, Yarmouth, Mat- ties . . . . . tšinn 4900—5100	„ Poola . . . . . „ —
Heeringad, Yarmouth Mat- fulls . . . . . „ 5200—5400	„ Ameerika haril. aur. 280 ^o . . . . . „ 570—590
Heeringad, Shoti, Matties . . . . . „ 5300—5400	„ ülekuum. „ 3200 . . . . . „ 935—975
„ „ Matfulls . . . . . „ 5600—5700	Põlevkiviõli . . . . . „ 170
„ „ Norra . . . . . „ 2800—3000	Nafta, Vene . . . . . „ 245—260
„ „ Islandi . . . . . „ 2500—3000	„ Ameerika . . . . . „ 215—225
Liha, sea, I sort . . . . . pd. 1280—1360	Petrooleum, Vene, sisternid ja vaadid . . . . . „ 300—310
„ looma, I sort . . . . . „ 720—960	„ Poola, sist. ja vaadid . . . . . „ —
	„ Am., sistern. ja vaadid . . . . . „ 300—310
	Bensiin, Vene . . . . . „ 575—585
	„ Ameerika . . . . . „ 560—570
	Piiritus, eksport (excl. vaat) fob ltr. 55
	Pesusooda, välismaa . . . . . pd. 195
	„ kodumaa . . . . . „ 165
	Seebikivi . . . . . „ 500—530

Värvid, nigrosiin, vees sulav, välism. pd.	9200
" tsinkvalge, välism. . . . . "	1500—1650
" tinavalge, " . . . . . "	1585
" ooker, " . . . . . "	360—470

Vaetisained,	
salpeeter, Norra 100 kg. pd.	1980
" " Tshilli . . . . . pd.	405
" superfosfaat 18—20% 6 pd. kott	600
" thomasjahu 17—18% . . . . . "	765
" kaalisool 30% 100 kg. . . . . "	995
" " 40% . . . . . "	55—60
" kainiit 12% . . . . . "	1900
Väävelhapuammoniaak 75 kg. kott	1800
Lubjalämmastik 100 " . . . . . "	1800
Vosvoriit, Eesti 6% . . . . . 6 pd.	500
Eesti rikast. vosvoriit 28—30% . . . . . "	440
Paber, rotatsioon . . . . . pd	875—925
Tsement, Portland, Kunda	875—925
pütt 10 pd. 10 nl. . . . . tünn	—
Tsement, Aseri . . . . . pd.	118—120
Kriit, toores . . . . . "	120
" pestud . . . . . "	—
Asfalt . . . . . "	—
Kivitõrv . . . . . "	—
Puutõrv . . . . . "	—
Lubi . . . . . "	48—50
Kips, tükkides . . . . . "	25
" jahvatatud . . . . . "	40
" krohvimise . . . . . "	50—75
Telliskivid, I sort . . . . . tuhat	6500—7000
" A.-s. „Silikaat“ . . . . . "	4000—4500
Tulitikud, orig. kast (5000 toosi) . . . . . "	3750—4650
Nahk, talla, Eesti, kodumaa tooresnahast valmist, pd. I s. . . . . pd.	5400—5600
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, I sort . . . . . "	6000—6200
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, II sort . . . . . "	5600—5800
Tooresnahk, väikesed ja suured . . . . . "	—
Silikaat D/B/B . . . . . "	—
Puumaterjalid, saetud . . . . . "	—
Eesti Strd I, II ja III s. frko Tall. . . . . "	—
" IV s. . . . . "	—
" propsid; 7×7 . . . . . "	—

Prahid:

Lina	
Tallinn — Stettiin . . . . . tonn sh.	22/—
" — Gent . . . . . " "	—
" — Dundee . . . . . " "	—
" — Belfast . . . . . " "	—

Takud

Puumaterjalid	
	Standard
Tallinn — London . . . . . " sh.	—
" — E. C. C. P. (Inglise ida- ja läänerand) . . . . . " "	—
" — Antwerpen . . . . . " "	—
" — Southampton . . . . . " "	—
" — Manchester . . . . . " "	—
" — Amsterdam . . . . . " "	—
" — Dundee . . . . . " "	—

25% talve juuremaks.

Segakaup	
Tallinn — Stettiin . . . . . tonn sh.	12—25/—
" — London . . . . . " Rkr.	—
" — Stokholm . . . . . " "	—

Või

Tallinn — Stettiin . . . . . tünn	1/6
Kartulid	
Tallinn — Stokholm . . . . . tonn Rkr.	—

Tallinna börsi kursisedel.

		14 II.	16 II.	18 II.	21 II.	23 II.	25 II.	—
1 dollar	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O	372	372	372	372	372	372	—
	M.	375	375	375	375	375	375	—
1 nael-sterling	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	1805	1805	1804	1804	1804	1805	—
	M.	1820	1820	1819	1819	1819	1820	—
100 Saksariigimarka	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	8840	8840	8840	8840	8840	8840	—
	M.	8940	8940	8940	8940	8940	8940	—
100 Soome marka	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	937	937	937	937	937	937	—
	M.	947	947	947	947	947	947	—
100 Rootsi krooni	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	9975	9975	9975	9975	9975	9975	—
	M.	10.060	10.060	10.060	10.060	10.060	10.060	—
100 Daani krooni	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	9940	9940	9940	9940	9940	9950	—
	M.	10.040	10.040	10.040	10.040	10.040	10.050	—
100 Prantsuse franki	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	1450	1450	1450	1450	1450	1450	—
	M.	1525	1525	1525	1525	1525	1525	—
100 Hollandi guldenit	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	14.925	14.925	14.900	14.900	14.915	14.925	—
	M.	15.075	15.075	15.050	15.050	15.065	15.075	—
100 latti	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	7150	7150	7150	7150	7150	7150	—
	M.	7250	7250	7250	7250	7250	7250	—
100 Tschehhoslovakkia krooni	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	1105	1105	1105	1105	1105	1105	—
	M.	1130	1130	1130	1130	1130	1130	—
100 Helveetsia franki	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	7190	7190	7190	7190	7190	7175	—
	M.	7290	7290	7290	7290	7290	7275	—
100 Norra krooni	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	9600	9575	9600	9600	9675	9650	—
	M.	9750	9725	9750	9750	9825	9800	—
1 belga	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	51.50	51.50	51.50	51.50	51.50	51.50	—
	M.	53.—	53.—	53.—	53.—	53.—	53.—	—
100 Itaalia liiri	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	1600	1590	1600	1625	1625	1610	—
	M.	1675	1665	1675	1700	1700	1685	—
100 Ungari krooni	T.	1 Ungari pengő						
	O.	65.25	65.25	65.25	65.25	65.25	65.25	—
	M.	66.75	66.75	66.75	66.75	66.75	66.75	—
1 Austria schilling	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	52.50	52.50	52.50	52.50	52.50	52.50	—
	M.	54.—	54.—	54.—	54.—	54.—	54.—	—
1 tscheronets tschek	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	189.50	189.50	189.50	189.50	189.50	189.50	—
	M.	193.50	193.50	193.50	193.50	193.50	193.50	—
1 Poola slot	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	38.—	38.—	38.—	38.—	38.—	38.—	—
	M.	43.—	43.—	43.—	43.—	43.—	43.—	—
1 Eesti kroon	T.	100	100	100	100	100	100	100
	O.	—	—	—	—	—	—	—
	M.	—	—	—	—	—	—	—